

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő:

FEKETE LÁSZLÓ Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Felelős szerkesztő és kiadó:

SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Thököly-út 95. Telefon: 97-0-69.

A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Az örökbefogadó szerződés kormányhatósági megerősítésének jelentősége.

Egyik közjegyzői kamara egy királyi közjegyző ellen fegyelmi eljárás megindítását látta szükségesnek egyéb, a szóbanlevő „fegyelmi ok“-nál súlyosabb — s tegyük mindjárt hozzá: alaposabb — okok mellett azért is, mert az illető királyi közjegyző egy, általa közokiratba foglaltan készített örökbefogadó szerződésben kitüntette azt, hogy az örökbefogadó az örökbefogadottnak természetes atyja, ami pedig — már t. i. a kamara szerint — az örökbefogadó szerződés kormányhatósági megerősítésének akadályául szolgál.

A fegyelmi bíróság e vonatkozásban a kamara álláspontját magáévá téve, a kir. közjegyzőt emiatt is vád alá helyezte.

A kamara s a fegyelmi bíróság ez álláspontjával szemben a a helyzet az, hogy a természetes atyaságnak — akár az örökbefogadó szerződésben, akár az örökbefogadott születési anyakönyvében¹ történt — elismerése nem akadályozza az örökbefogadó szerződés kormányhatósági megerősítésének.

Ez álláspontom igazolására csupán *Scholtz Géza dr.* miniszteri tanácsos² s *Gál Dezső dr.* ügyvéd „Az örökbefogadás szabályai“ című, nem is legújabbban, hanem 1923-ban megjelent művére hivatkozom, melyben e vonatkozásban szószerint ez olvasható:

„A vérszerinti apa jogosult az utóházasság által nem törvényesített, de nem is törvényesíthető gyermekét örökbefogadással kedvezőbb családjogi helyzetbe hozni (19405/1887. I. M.). A régebbi

¹ 1894: XXXIII. t. c. 41. §.

² Az igazságügyminiszterium ama ügyosztályának főnöke, melyhez az örökbefogadások kormányhatósági megerősítése tartozik.

Fekete László dr.: Az örökbefogadó szerződés kormányhatósági megerősítésének jelentősége.

Galánffy János dr.: felsőházi beszéde.

vitéz Barcza Ferenc dr.: Különvagyom.

Közlemények.

Névváltoztatás.

Közjegyzői érdekképviselet a székesfehérvárosi törvényhatósági bizottságában.

A budapesti kamara társasvacsorája.

A közjegyzők személyi táblázata.

Ingó dolog zálogbaadása történhetik-e pusztán egyoldalú, esetleg kétoldalú kölcsönös nyilatkozattal?

Örökösödési eljárási csendélet.

Közsegi jegyzők közjegyzői hatáskörben.

Költségmegállapítási különlegesség.

Helyettesi alkalmazást keresek.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

„A jelzálogtörvény ismertetése.

Jogállam.

Magyar Jogi Szemle.

Notariatszeitung.

Polgári Jog.

Magyar Törvénykezés.

Az Ügyvéd.

Notariatszeitung.

Illetékügyi Útmutató.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Szerkesztői üzenetek.

gyakorlat nem engedte meg, hogy az atyaság elismerését tartalmazó kijelentés a szerződésben megtörténjék, az újabb gyakorlat szerint ennek nincs akadálya.“

És hivatkozom arra, hogy a kifogásolt s fegyelmi eljárás tárgyává tett örökbefogadó szerződést ennek megfelelően az igazságügyminiszter kormányhatóságilag tényleg meg is erősítette.

Ezzel a concret ügygel tovább nem kívánok foglalkozni (az elmondottak után ez nyilván felesleges is lenne), sőt nem is foglalkoztam volna, ha a kamara álláspontjából nem lehetne arra következtetni, hogy az örökbefogadási szerződést illetően a kormányhatósági megerősítésnek nagyobb jelentőséget tulajdonít, mint ami azt valójában megilleti és ha ugyanebben a vonatkozásban másutt is ismételtelen nem találkoztunk volna hasonlóan téves felfogással.

Ilyenformán talán nem érdektelen röviden beszélünk a kormányhatósági megerősítés jelentőségéről, illetve különösen arról, vajjon az anyagi jog szempontjából érvényességi kelléke-e az az örökbefogadó szerződésnek.

Tételes szabályt idevonatkozóan hiába keresünk. A Hármaskönyv (I. r. 8.) elfakult rendelkezései, az 1877: XX. t. c., mely 15. és 36. §-aiban csupán megállapítja, hogy van adoptio plena és minus plena; az 1894: XXXIV. t. c. 131. §-a, mely a házassági törvény alkalmazásában csak az adoptio plena-t tekintti örökbefogadásnak.

Nem emlékszem továbbá, hogy bírósági döntést olvastam volna, mely erre a kérdésre — igennel, vagy nemmel — határozottan felelt volna. Alighanem azért, mert a bíróság nem igen jő abba a helyzetbe, hogy ezzel a kérdéssel foglalkozzék; az örökbefogadó szerződések kormányhatósági megerősítése u. i. általában mindig szorgalmaztatik, egyrészt, mert — mint nyilván a kamaránál is — az a meggyőződés, hogy az csak a megerősítéssel lesz perfekt, másrészt, mert az örökbefogadások tekintélyes része nem a jogintézmény eredeti célját (imitatio naturae; mesterséges családi kapcsolat létesítése) szolgálja, hanem csupán eszköz lévén bizonyos állapot elérhetésére, helyesebben: elérhetésének megkönnyítésére³, a magánjogi elem ezeknél háttérbe szorul s praedominál a közjogi (közigazgatási jogi) vonatkozás, melynek érvényesülése szempontjából — mint erről alább lesz szó — szükséges a megerősítés. Viszont: a megerősítéshez megkívánt formai kellékek,

³ Állampolgárság (az 1879: L. t. c. 8. § 3. 5. és 6. pontjaiban meghatározott feltételek elengedhetőségével az állampolgárság könnyebb megszerzhetése), vagy ezt is csak eszköznek tekintvén, egy további cél: házasság felbonthatása, stb.

(közokirat, aláírás hitelesítése, gyámhatósági jzkv.) nyilvánvalóan elejét veszik azoknak az okoknak (p. o. vis ac metus, error), melyek a kormányhatóságilag megerősített örökbefogadó szerződések érvénytelenségének birói megállapítását eredményezhetnék. Nyilvánvalóan a mondott okokból tehát bírósági döntés alá aligha kerül a kérdés, vajjon megerősítést nélkülöző örökbefogadó szerződés anyagi jogi szempontból érvényes-e, vagy: megerősített örökbefogadó szerződés ennek dacára anyagi jogi szempontból érvénytelen-e.

Nézzük hát az irodalmat.

Raffay szerint „az örökbefogadás szabályait szokásjog fejlesztette ki — az igazságügyminiszter gyakorlata által irányítva, mely az igazságügyminiszteri jóváhagyást érvényességi kelléknek tekinti.“ Erre a — mint látni fogjuk — meglehetősen egyedülálló nézetre mindjárt megjegyzem: kormányhatalom által „irányított“ szokást nehezen tudom beleilleszteni abba a fogalomba, melyet Frank Ignác a szokásjogról, annak kötelező erejéről a „Közigazság Törvénye“ című kiváló művében adott.⁴

Kolozsváry szerint „az igazságügyminiszteri jóváhagyás de lege az örökbefogadás érvényéhez nem volna (?) megkívánandó, a gyakorlat azután a szabályt (?) állandósította s megerősítés nélkül legalább is a közigazgatási hatóságok az örökbefogadást érvényesnek nem tekintik.“

Szladits⁵ szerint „kormányhatósági gyakorlat szerint az örökbefogadási szerződést megerősítés végett az igazságügyminiszternek kell bemutatni; ez a megerősítés azonban nem érvényességi kellék, hanem csak közhiteles tanúsítása annak, hogy az örökbefogadás a megkívánt előfeltételeknek megfelel; e megerősítés nélkül az örökbefogadás hatásai (pl. névát ruházás) az anyakönyvbe fel nem jegyezhetők.“

Dr. Scholtz és dr. Gál fennebb említett művében idevonatkozóan ezeket olvassuk:

Az igazságügyminiszteri megerősítés lényegileg annak tanúsítása, hogy az örökbefogadási szerződés a felek akaratából keletkezett és az alaki és anyagi jogszabályoknak (?) megfelelő, vagyis teljesen liquid ügylet. Nem érvényességi feltétel, de mégis szükséges intézkedés, mert arra vezet, hogy az ügylet létrejötte kifelé

⁴ Eredetét és erejét a törvényes szokás a nemzet akarattal (ex autonomia populi) veszi.“

„A kérdésre, mi okon épült fel valamely bizonyos szokás? — így felelünk: kétségkívül a közvéleményen, hogy a nemzet ama bizonyos szokás igazságosságát, szükségét, vagy közhasznát hiszi. (41. §.)

⁵ A magyar magánjog vázlat. Bpest, 1935. II. 375 old.

harmadik személyekkel szemben tanúsítást nyer, ami különösen az örökbefogadás tényének és a névváltozásnak anyakönyvi feljegyzésével közokiratilag is kifejezésre jut.

A megerősítés pusztán adminisztratív intézkedés, melynek közrendészeti szempontból van nagy súlya és jelentősége. *Jogilag tehát a megerősítésben semmiféle konstitutív erő nem rejlik.* A jogügylet nem azért lett hatályos, mert meg lett erősítve, hanem megfordítva: meg lett erősítve, mert joghatályosnak mutatkozik. A miniszteri megerősítés tehát csak deklarálja, hogy a felek között joghatályos (?) örökbefogadási ügylet keletkezett. . .

Az igazságügyminiszter megerősítésében konstitutív elem nem foglaltatik. *Meg nem erősített szerződés érvényességét az illetékes bíróság megállapíthatja, viszont megerősített szerződést lehet bírói úton érvényteleníteni.*“

Dr. Meszlény⁶ e kérdéssel kapcsolatban Scholtz és Gál álláspontján van s ennek nyomán megállapítja, hogy az igazságügyminiszteri jóváhagyás csak deklaratív hatályú és nem érvényességi kellék; a Tervezet 213. § 1. bek. 1. mondatához, mely szerint „Az örökbefogadó szerződés az igazságügyminiszteri megerősítéssel lép hatályba“ — megállapítja, hogy e rendelkezés a fennálló joggal nem egyezik.

A hivatkozott szerzők legtöbbször álláspontjával egyezően — s egyik-másiknál talán szabatosabban fejezve ki magukat — mi azt a nézetet valljuk, hogy örökbefogadási szerződésnél a kormányhatósági megerősítés szükséges lehet közigazgatási (közjogi) szempontból, anyagi jogi szempontból azonban az nem szükséges.

Ahhoz tehát, hogy a közigazgatási jellegű joghatások⁷ beálljanak, lehet szükséges a megerősítés (mint ahogy az egyes ily jogszabályok szerint tényleg szükséges is) ahhoz azonban, hogy a magánjogi joghatások (p. o. öröklés) bekövetkezzenek, nem.⁸

⁶ Személyi és családi jog — Grill-féle Törvénytar.

⁷ Anyakönyvi feljegyzés (esetleg névváltozás, vagy annak feljegyzése, hogy a név nem változott) 1904: XXXVI. t. c. 10. § — 80000/1906. B. M. 100. § 3. p.

Kedvezményesebb öröklési (ajándékozási) illeték-kulcs alkalmazása (1927: V. t. c. 22. §; „kormányhatósági, (vagy bírói) jóváhagyás mellett örökbefogadott gyermek“)

az örökbefogadott után családi pótlék engedélyezése (1912: XXXV. t. c. 9. §) stb.

⁸ Hasonlóan, mint a subsequens matrimonium útján való törvényesítésnél, ami a szülők, vagy a gyermek akarata nélkül, sőt tiltakozása ellenére is beáll — a törvény erejénél fogva. Magánjogi vonatkozásban az bekövetkezett a házasságkötés tényével (C. 2431/1904.), csupán közigazgatási vonatkozásban (anyakönyvi feljegyzés) kell az atya elismerése. (1894: XXVIII. t. c. 41. §, 1904: XXXVI. t. c. 19., az 1920: VI. t. c. alapján kiadott 377/1933. M. E. sz. r.

Nem lévén u. i. sem írott, sem bírói gyakorlat által, vagy egyébként keletkezett jogszokásban (communis opinio)⁹ kitermelt ellenkező jogszabály, ez irányban az általános anyagi jogszabályok nyerne alkalmazást azzal az egyedüli korlátozással, hogy az intézmény céljának meg nem felelő ügylet nem létesülhet;¹⁰ ez egyedüli korláton belül érvényesül a szerződési szabadság elve s magánjogi vonatkozásban nem érvényességi kellék (önjogúaknál) a közokirati forma, vagy a névaláírások hitelesítése, sőt — ilyenformán az írásbeli forma sem.

Téves lenne az állásponttal szemben érveként a 3546/1884. sz. igazságügyminiszteri rendeletre való hivatkozás. Ez u. i. nem alkot, mint ahogy nem is alkothat magánjogi szabályt s csak abban az irányban tartalmaz az árvaszékek részére irányelveket, mely szempontokra legyenek a kiskorúak örökbefogadásánál figyelemmel, hogy azok kormányhatóságilag akadálytalanul megerősíthetők legyenek.¹¹

De lege ferenda: a Tervezet — mint már említettük s most hozzátesszük: helyesen¹² — egyezően a legtöbb külföldi jog vonatkozó rendelkezéseivel¹³ érvényességi kellekké teszi a megerősítést.

Fekete László dr.

⁹ Az igazságügyminiszter gyakorlata anyagi jogszabályt illetően jogszokást nem eredményezhet.

¹⁰ Nem képzelhető ugyanis oly ügylet, mely az örökbefogadás valódi céljával (imitatio naturae) nem egyeztethető össze p. o. megfelelő körülmények nélkül, vagy testvér örökbefogadna testvért stb.

¹¹ „minthogy igen gyakori eset, hogy az árvaszékek gyámhatóságilag olyan örökbefogadásokat is jóváhagynak, melyek kormányhatóságilag nem erősíthetők meg s melyeket, mivel ellenük senki által felelősség nem használtatik, a felsőbb gyámhatóságok felül nem vizsgálhatnak, minthogy továbbá az árvaszékek azon jelentései, melyekkel az örökbefogadási ügyekben hozott határozataikat ide felterjesztik, gyakran hiányosan vannak felszerelve, — szükségesnek vélem az árvaszékekkel azon elveket közölni, melyek a kiskorúakat érdeklő örökbefogadási ügyekben irányadók . . .“ stb.

¹² S ugyancsak helyeseljük a jelenlegi túl-liberális helyzettel szemben a külföldi jogok rendelkezésének megfelelően több anyagi jogi korlátnak a Tervezetbe való felvételét.

¹³ Svájci polg. törvkv. 267. §. „Die Kindesannahme erfolgt auf Grund einer öffentlichen Urkunde mit Ermächtigung der zuständigen Behörde.“

Német polg. törvkv. 1741. §. Der Vertrag bedarf der Bestätigung durch das zuständige Gericht.

Francia jog szerint (Code 353 s köv. §) a szerződés a tribunal (elsőfokú bíróság) elé kerül; az elintézés két fajtát engedi meg a törvény (indokolás nélkül, vagy il y a lieu, vagy il n'y a lieu à l'adoption), azután a fellebbviteli bírósághoz (cour d'appel), hol az indokolás nélküli elintézés vagy le jugement est confirmé vagy reformé.

Galánffy János dr. felsőházi beszéde.

Az országgyűlés felsőházának június hó 19-én tartott ülésén az 1935/36. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat általános tárgyalása rendjén felszólalt Galánffy János dr. a debreceni kamara elnöke, a magyar közjegyzői kar illusztris felsőházi képviselője. Nagyértékű, komoly szaktudásról s az érintett kérdésekben való teljes tájékozottságról tanuskodó felszólalása elején jogpolitikai előadást tartott, majd részletesen foglalkozott a magyar jogélet egy súlyos betegségével, a jegyzői magánmunkálatok kérdésével s végül a közjegyzői képesítést és kinevezési rendszert tette kritika tárgyává. Beszédének első és befejező részét a komoly kérdéseket komolyan tárgyaló felszólaláshoz méltó komoly figyelemmel hallgatta végig a felsőház s csupán a jegyzői magánmunkálatokra vonatkozó teljesen szakszerű fejtegetéseit kísérték nem tökéletes szakemberek ajkairól elhangzott közbeszólások s később egy másik felszólaló észrevételei (amely közbeszólások és észrevételekre vonatkozólag részletesebb reflexiónkat később fogjuk megtenni) bizonyosságul annak, hogy ezt a kérdést igen sokan még mindig nem tudják a politikumtól különválasztottan tenni mérlegelés tárgyává. Szakértőnek, nyugateurópai nivóért küzdő jogászembernek viszont ebben a kérdésben más véleménye nem lehet, mint aminőt olyan okos és jogtörténeti érvekkel támogatott beszédében Galánffy kifejtett. Mindezek ellenére reméljük azonban, hogy ezt a kérdést rövidesen mégis sikerülni fog oda izolálni, ahova kizárólag való, a tiszta jogkérdések közé. S ha ez sikerülni fog, akkor nem lehet más megoldás, mint ennek a magyar jogrend nem nagy dicsőségét szolgáló s a jogkereső közönséggel szemben igen súlyos kártételekben jelentkező jegyzői magánmunkálati jogosítványnak megvonása.

A közjegyzői kinevezések kérdését Galánffy természetesen különleges szakszerűséggel tette szóvá, hangot adván annak az állandóan napirenden tartott jogos kívánságnak, hogy közjegyzővé csak azt lehessen kinevezni, akinek megfelelő előzetes helyettesi gyakorlata van s hogy ebből következően a közjegyzőséget, mint fontos jogszolgáltatási teendőket ellátó állást ne lehessen politikai érdemek jutalmazására felhasználni. Tárgyilagos érvekkel, de amellet különös melegséggel foglalkozott a közjegyzőhelyettesek érdekeivel, amelyek a jelenlegi kinevezési rendszer mellett elég súlyosan szorulnak háttérbe.

Az értékes felszólalásból az alábbiakban adunk bőséges ki-

vonatot. Adjuk így mindenekelőtt a beszéd bevezető részét, amelynek szó szerint való szövege a következő volt:

„Mikor itt, mint a Felsőháznak még nem nagyon régi tagja első alkalommal szólalok fel, már előre is sajnálattal kell bejelentenem, hogy hitem szerint igénytelen fejtegetéseim a Felsőház igen nagy részének nem fogják tetszését megnyerni. Én azonban már leéltem életem javát, már elég öreg ember vagyok, meglehetősen sokat tapasztaltam, meglehetősen sokat gondolkoztam és elmélkedtem, bizonyos nézetek, bizonyos vélemények kikristályosodtak bennem, azoktól én már eltérni nem tudok és úgy hiszem, kötelességem azoknak hangot adni, akár megnyerem ezáltal a hallgatóság tetszését, akár nem.

Mélyen t. Felsőház! Én abból a szomorú ténymegállapításból indulok ki, amelyet Károlyi Gyula gróf ő nagyméltósága tegnap itt hangoztatott, hogy a mi korszakunk nagyon szomorú, nagyon komplikált korszak, nagyon sok zavarral, nagyon sok homállyal van tele. Én azonban még tovább megyek és azt merem állítani, hogy az a korszak, amelyben mi most élünk, a legnehezebb, legkeservebb korszaka az egész nyugat-európai kultúrának és ennek keretén belül a magyar államnak.

A nagy német történelemfilozófus, Spengler szerint ez a korszak megkezdődött a napoleoni háborúkkal és 2 vagy 2½ évszázadnyi idő után be fog fejeződni egy új cezarizmus kialakulásával. Ez a korszak tehát átmenet; átmenet a napoleonizmustól a cezarizmushoz. A világon valaha létezett minden más nagy kultúrában előfordult ugyanez a korszak. Kína történetében például ezt „küzdő államok” korának nevezték, Egyiptomban Hyksos-korszaknak, az antik kultúrában pedig — amelyben ennek a korszaknak a Nagy Sándortól Julius Caesarig terjedő időszak felelt meg — hellenizmusnak.

A nemzetek közötti viszonyban ez a korszak a napoleoni hadjáratok befejezése után a háborúra való állandó óriási felkészültséggel kezdődik. A XIX. század az állandó hadseregnek és az általános védkötelezettségnek, de emellett a döntés folytonos halogatásának és a politikai sakkhuzásokkal való operálásoknak korszaka. Ezt az óriási feszültséget követi a kirobbanás, a világháború, amely azonban nem hoz döntést, hanem ezt majd követni fogja egy vérrel és borzalmakkal telt évszázados harc, amelyben földrészek fognak résztvenni, amelyben a kis államok a nagy államok játéklabdáivá válnak, amelyben millióknak megsemmisítése még talán nagy izgalmakat sem fog kelteni, amelyben azonban folytonosan felharsan a népek kiengesztelődése és a béke után való kiáltás éppen úgy, mint ahogyan a kínai küzdő államok korában békeleg alakultak, népszövetségi eszmék hangzottak, éppen úgy, mint ahogy az antik római államban Hannibál leveretése után az akkori római politika az akkori népeket mind egymásmellé akarta tömöríteni, természetesen sikertelenül és éppúgy, mint ahogy később Musonius Rufus a béke áldásairól prédikált a Róma előtt álló légióknak, akik által való megveretéstől csak gyors futással tudott megmenekülni. Ezekben az elkövetkezendő rettenetes időkben a nemzeteknek, illetőleg a nemzetekben a történeti gondolatot képviselő kisebbségeknek az a kötelességük, hogy

mindazokat a régi nagy hagyományokat, a régi monarchia, a régi nemesség, a régi előkelő társaság hagyományait, a fajtának azokat a nemes tulajdonságait, amelyek valaha összekapcsolói voltak a társadalmi életnek, megőrizze és azután a nemzetet képessé tegye arra, hogy ezt a korszakot átélje és ezeket a nagy erényeket egy jövő, remélhetőleg jobb idő számára átmentse.

A nemzetek belső életében ez a korszak a liberalizmus, a demokrácia, a parlamentarizmus és a párturalom és az ezekkel együttjáró pénzuralom kifejlődését jelenti, a korszak végén azonban mindezeknek teljes megsemmisülését. A napoleonizmust megelőző korszakban ugyanis, a reneszánsz- és barokk-korban az ősi rendek, a nemesség és a papság vezettek. A fordulat akkor állott be, amikor a nagy városok kifejlődésével a polgárság veszi át a hatalmat, az a polgárság, amely tulajdonképpen nem volt rend, hanem rendenkívül volt, amelyet az állam hivott segítségül a rendek hatalma ellen. Ebben a küzdelemben azonban a városi polgárság a maga erejének tudatára ébredt, maga is renddé szervezkedett és megteremtette a demokráciát.

Uralmát két eszközzel érte el: a szellemmel és a pénzzel. A szellem, vagyis a liberalizmus az egyenlőséget, a szabadságot, a földnek szabaddá tételét, a történeti és vallási hagyományok megkötöttségétől, azután a kritika szabadságát, az „igazság” érvényesülését hirdeti, a pénz pedig a korlátlan üzleti szabadságot munkálja, mert ahogy Spengler nagyon helyesen mondja, a szellem gondolkodik és elmélkedik, a pénz pedig cselekszik. Mind a kettő azt akarja, hogy az állam az ő céljait szolgáló szervezet legyen.

Ámde az ideális, igazságokat hirdető szellemet túlszárnyalja a pénz, úgyhogy lassankint a demokrácia plutokráciává válik és a világ-reformerek, a szabadságot hirdetők, hiába küzdenek a pénz uralma ellen, tragikomikus küzdelmükkel csak a pénz uralmát erősítik. Eláraszt a pénz uralma mindent a világon, parlamentet, sajtót, nyilvános és magánéletet és utoljára már a korszaknak egyedüli uralkodójává, a gondolkodásnak valóságos kategóriájává válik.

De éppen azért, mert a pénz hatalma a szellemet megsemmisíti, ezzel a demokrácia tulajdonképpen önmagát semmisíti meg. Az emberek belefáradnak a pénz uralmába, megútálják azt, feltámad lelkükben valami jobb után való sóvárgás, a régi nemes hagyományokból valami életbenlevőnek fenntartása és valahonnan megváltást remélnék. Ezt a megváltást a cezarizmus hozza meg, amely Spengler nézete szerint, a demokrácia talaján nő ugyan fel, de gyökereit mélyen lebecsátja a vér és hagyományok alsó rétegeibe.

Ennek a korszaknak a végét tehát, mélyen t. Felsőház, a cezarizmus és a demokrácia, vagyis a politikai diktatura és a pénzdiktatura közötti harcok töltik be, s ez a harc a politikai diktatura győzelmével fog végződni. Épp így volt ez a római birodalomban is, ahol Julius Caesar, a galliai hadjárat után a világ kincsét gyűjtötte magához és részesévé lett a világ kincse legnagyobb részének, nem azért, hogy azt a maga céljaira használja fel, hanem hogy felhasználja közjóra s ezzel a tényével, valamint a politikai túlhatalommal akkor megtörte az összes

pénzfejedelmek hatalmát és megvetette az alapját egy szebb, jobb és boldogabb világnak.

Mélyen t. Felsőház! A kultura minden korszaka és egy-egy korszaknak minden jelentős eszméje, művészeti és politikai eszménye s ezeknek kifejlődése és tartalma meg van határozva a történelmi végzetnek talán nem is emberi, hanem kozmikus erői által, tehát az államnak, a politikai életnek az életformái, kifejlődésük iránya és helyzete a korról, a korszakok adva vannak és változatlanok. A politikai eszmények imádói, mint amilyen Rousseau volt, ezt nem értik. Ők a nagy emberi erényekből az igazság, a szeretet, a szabadság, az egyenlőség és a testvériség nagy eszményeiből indulnak ki, ők a világot az igazság és a szeretet parancsa szerint akarják átalakítani; de annál jobban érti és érzi ezt a tények mestere, az igazi politikus, aki nem a világot akarja átalakítani, hanem megelégszik azzal, ami rendelkezésére áll és azt akarja irányítani. A politikában tehát — nézetem szerint — soha nem szabad összetéveszteni azt, ami lesz, azzal, aminek lennie kell és az igazi államférfiúnak, a jó kormányznak a maga korszakába kell beleszületve lennie, ennek a korszaknak az eszméit kell megérteni s ezeknek az eszméknek a gyakorlati megvalósítását kell munkálni.

A következőkben a magyar politikai élet jelenségeit veszi bonckés alá, majd indokolja azokat a szempontokat, amelyeket a költségvetéshez való hozzászólása rendjén kidomborítani óhajt. Áttért ezután az okiratszerkesztési jog nagyszabású kérdésére. A beszéd e részének szövege a következő:

A nemzet belső megszervezéséhez hozzátartozik nézetem szerint a jogbiztonság létesítése is. Ez rendkívül fontos állami feladat, különösen a mi korszakunkban, amikor az emberek a civilizáció folytán egymással sűrű összeköttetésben és összeütközésben vannak, amikor tehát valóságos életszükségletük a jog. A jogbiztonság létesítésénél is ugyanazokból az elvekből kell nézetem szerint kiindulni, amelyeket az előbb bátor voltam fejtegetni, nevezetesen itt is az igazságügyi politikának, a kormány intézkedéseinek meg kell felelniök a korszaknak. Itt megint a nagy német történetfilozófusra, Spenglerre hivatkozom, aki azt tanítja, hogy a mi korszakunknak, sőt egész kulturánknak is egyik legnagyobb vezető eszméje a gondoskodás.

Ezt látjuk, ellentétben az antik kulturával az emberi tevékenység minden terén. Pl. a folyók szabályozása, az erdőültetések, az állat- és terménynemesítések, a vetőmagellátás, a talajjavítás, azután más téren a gyermekvédelem, a gyógyintézetek és az egészségügyi intézkedések. Ennek a védelemnek kell megnyilvánulnia nézetem szerint a jogszolgáltatás terén is és éppen ezért a jogszolgáltatás terén a súlypontot nem a jogsértések megtorlására, tehát a perre és bírói ítéletre kell helyezni, hanem előbb-utóbb és hova-tovább az úgynevezett előzetes védelemre. Ami az egészségügy terén a járványok, a tüdővész és a fertőző betegségek elleni küzdelem, továbbá a himlőoltás, a csatornázás, a vízellátás, szóval az egészségügyi profilaxis, ugyanaz a jogélet terén az előzetes

jogvédelem. Az az előzetes jogvédelem pedig abban áll, hogy az állampolgárok jogviszonyai, szerződésai és jogi cselekményei úgy rögzítettnek le, úgy fixiroztatnak, hogy minél kevesebb ok legyen perelni és minél kevésbbé legyen érdemes perelni.

Amint tehát az egészségügyi téren a közegészségügyi megelőzés a fontos, azonképpen a jogi élet terén is sokkal fontosabb az előzetes jogvédelem, mint az utólagos megtorlás, vagyis a per. Az előzetes jogvédelemnek pedig legbiztosabb és leghatékonyabb eszköze az okirat-kényszer. A helyes igazságügyi politika tehát az, hogy a magánjogi ügyletek létesítése okirati formákhoz köttessék és minél kevesebb tér engedessék az úgynevezett alakszabadságnak, mint ahogy ez például a francia törvényben is szabályozva van, ahol mindenféle jogügylet, amelynek értéke a 150 frank értékét meghaladja, okiratba kell, hogy foglalva legyen s az okirattal szemben és az okiraton kívül bizonyítás megengedve nincs.

Amint az előzőkben bátor voltam kifejteni, nekem az a meggyőződés, hogy a liberalizmus a politika terén és a gazdasági élet terén lejárt, szerintem tehát ugyanennek a folyamatnak kell érvényesülnie a jogélet terén is. Itt is vége kell, hogy legyen a liberalizmusnak és itt is éppen úgy, mint amazokon a tereken, fegyelemre van szükség. Szerintem tehát a jogügyletnek minél nagyobb terére kell kiterjeszteni az okirati formát és pontosan meg kell határozni azt, hogy ki és milyen okiratok felvételére jogosult. Ki kell mondani, hogy minden okirat szerkesztője köteles az általa készített okiraton nevét és állását feltüntetni s az olyan okirat, amelyet nem arra jogosított egyén vett fel, nem érvényes. Éppen így lehet a legjobban küzdeni a zugírászat ellen is, mert ha a zugírást által készített okirat érvénytelen, akkor senki sem fog zugírászhoz fordulni, ha pedig a zugírást mégis elkövet zugírászati cselekményeket, akkor ezért nem csekély büntetéssel kell sújtani, mint zugírászt, hanem mint csalót kell megbüntetni.

Az a kérdés merül fel már most, hogy kik legyenek feljogosítva az okiratok készítésére és ezzel már el is jutottunk a magyar jogélet egy régi betegségéhez, a községi és körjegyzők magánjogi munkálkodásához. Én nem akarok erről a dolgról nagyon hosszasan beszélni, de mégis kötelességem néhány megjegyzést tenni erre nézve. Az én gondolatmenetem az, hogy a községi és körjegyzők közhatalmat gyakorló közhivatalnokok. Ehhez nem fér kétség, ebbeli minőségüket megállapítja az 1886:XXII. tc. VI. fejezete. Az pedig, hogy közhivatalnoki állással általában véve összeférhetetlen a magánfelek érdekeinek és igényeinek ellenérték fejében való gondozása, azt hiszem, a jogállam eszméjéből következik és ezt bővebben bizonyítani nem szükséges. Nem kell bizonyítani, hogy milyen immorális és milyen tekintélyromboló dolog az, ha a közalkalmazásban és közjavadalmazásban álló hivatalnok magánmegbízásokat végez s ezért díjat követel és kap olyan emberek ügyeiben, akik felett ő közhatalmat gyakorol. Az a finom disztinkciókhoz nem értő, egyszerű falusi ember, aki az ő magánjogi írásainak elkészítéséért a jegyző úrnak fizet, nagyon

könnyen jut arra a gondolatra, hogy ugyanennek fizetni lehet közigazgatási tevékenységéért is, például az adócsökkentésért. De közel fekszik annak a feltevése is, hogy az a jegyző, aki valamely községi lakosnak egy jó „kiadós” okiratot szerkesztett, sokkal enyhébben fog eljárni azzal szemben akkor, amikor vele a közigazgatási hatalmát kell éreztetni, vagy pedig, hogy őt már a közigazgatási hatalom gyakorlatában előre ilyen szempontok befolyásolják. Éppen ezért sehol a világon, még a Magyarországtól elszakított területeken sincs megengedve a községi jegyzőknek pénzért saját területükön, saját impériumuk alá tartozó egyének részére magánjogi munkálatok szerkesztése. (S z e b e r é n y i Antal: Nem áll!) Egyesegyedül az egész világon Csonka-Magyarországon lehetséges csak ez. (Ellenmondások a középén.)

Ez a dolog államerkölcsei oldala, másik oldala pedig az, hogy a magánjogi okiratok készítéséhez jogászai képzettség kell, amit nem lehet olyan könnyen elsajátítani. (S z e b e r é n y i Antal: Dehogyan lehet!) Ehhez szakemberek kellene, akik az egyetemen négy éven át tanulják a jogot, három jogtudományi szigorlatot tesznek, négy évig gyakorlatoznak ügyvédnél, közjegyzőnél vagy bíróságnál és akkor még az egységes birói és ügyvédi vizsgát teszik le. Amikor azután sok költséggel és sok fáradsággal odajutnak, hogy képesítve vannak magánjogi okiratok írásba foglalására, akkor arra ébrednek, hogy az okiratok 80—90 százalékát nem ők csinálják, hanem csinálják mások, akiknek erre kvalifikációjuk nincs. (vitéz H o r t h y István: Akik azonban jobban és olcsóbban csinálják!)

Bocsánatot kérek nagyméltóságodtól, minden tiszteletem mellett ki kell jelentenem, (vitéz H o r t h y István: Én a tapasztalatból beszélek!) nem méltóztatik szakember lenni ebben a tekintetben és én éppen nagyméltósággal szemben szakemberre vagyok bátor ezennel hivatkozni, Bernáth Gézára, a Kúria volt másodelnökének kijelentésére, (vitéz H o r t h y István: Tévedni lehet.) aki 1912-ben, az akkori Főrendiház tárgyalása során a következőket mondotta: „Köztudomású, hogy a körjegyzők és községi jegyzők legnagyobb része nincs minősítve erre a feladatra s én fájdalom, hosszú birói pályámon észlelt tapasztalatomból tudom, hogy a községi és körjegyzők ebéli működése az igazságszolgáltatásra nem előnyös már azért sem, mert működésük a perek szaporítására rendkívül nagymértékben alkalmas. Egy állam sincs a világon, amely megengedné azt, hogy valamely egyén, akinek úgynevezett hatósági jogköre van, ugyanazon ügyben, amelyben ezen impériumnál fogva eljár, egyszerűen jogi képviselőt vállaljon.” (vitéz H o r t h y István: Én a tapasztalatból beszélek!) Az a nagynevű férfiú, aki egész életét a bíraskodásban, a jogszolgáltatásban töltötte el, azt hiszem, tekintélynek fogadható el ebben a kérdésben.

Ha a jegyzők a magánmunkálataik védelmének arra hivatkoznak, hogy erre évszázados joguk van, úgy azt kell mondanom, hogy ez nem áll. Egy budapesti kollégám, dr. K ö r ö s s y Bertalan igen érdekes tanulmányt tett közzé errenézve és abból citálok, illetőleg annak a gondolatmenetét vagyik bátor idehozni.

A jegyzők eredetileg a jobbágyközség fizetéses magánalkalmazottai voltak és mint ilyenek, tényleg készítettek a jobbágyok részére instanciákat, leveleket, valamint adósleveleket az egymás elleni követeléseikről, de abban az ügykörben, amelyet most évszázados jog alapján maguknak követelnek, tudniillik az ingatlanokra vonatkozó szerződések és végrendeletek ügykörében, 1848-ig sohasem dolgoztak egyszerűen azért, mert a parasztbirtok tulajdonosa a földesúr volt, ez tehát a jobbágyok közötti forgalom tárgya nem volt. A nemesség ingatlanvagyonára vonatkozó iratokat pedig a hiteles helyek, a városi polgárok és a városi tanács s a szabad kerületek hatóságai készítették. 1849-től 1860-ig az alkotmány fel volt függesztve, ez alatt jóformán jogügyleti forgalom volt. Amikor 1861-ben az országbírói értekezlet a császári közjegyzőséget, amely mindössze két esztendeig volt érvényben Magyarországon, eltörölte és visszaállította a hiteles helyeket, ezek a hiteles helyek már a változott viszonyok folytán nem feleltek meg az akkori kívánalmaknak, az okiratolási tevékenységet nem is folytatták hanem akkor kezdtek hozzá az okiratolási tevékenységhez a községi jegyzők és folytatták azt teljesen kizárólagosan 1875-ig, amikor behozták a királyi közjegyzőségeket, hogy úgy mondjam, konkuráltak az okiratok szerkesztésénél. A királyi közjegyzői intézményt a törvény éppen azért létesítette, hogy legyen egy megbízható szerv, amely a jogügyletek okiratolását ellássa. De akkor már az okiratolást 15 év óta a jegyzők usurpálták, s ezt az usurpálást most úgy akarják szerepeltetni, mint évszázados történeti jogot.

A törvényhozás pedig a jegyzői magánmunkálatokkal először 1904-ben foglalkozott, amikor később a XII. t.-cikké lett törvényjavaslatot tárgyalta, amelyikben meg volt mondva, hogy ennek a törvénynek rendelkezése a jegyzők által végezhető magánmunkálatokért engedélyezett díjfelszámítást nem érinti. Akkor tehát már törvényesen akarták alátámasztani a jegyzők magánmunkálkodását, ami ellen úgy az ügyvédi, mint a közjegyzői kar tiltakozott. Egészen természetesen. Akkor az igazságügy-miniszter azt jelentette ki, hogy „a jegyzői törvényjavaslatnak az a kitétele, hogy „magánmunkálatok”, nem prejudikál semminek, döntő lesz az a szabályrendelet, amely szabályozni fogja a jegyzők magánmunkálatainak körét”, valamint kijelentette azt is, hogy: „a mai viszonyaink közt a közönséget nem lehet elzárni attól, hogy a jegyzőhöz forduljon apróbb ügyekben, de én magam is amellettt vagyok, hogy ez ne fadjuljon el. Mindenesetre egy helyes határt kell megvonni.”

A belügyminiszter azután, amikor a jegyzői illetménytörvény tárgyalásával együtt parallel folyt a jegyzői magánmunkálatokról szóló vármegyei szabályrendeletek készítése, azt jelentette ki, hogy az új szabályrendeletnek nem célja az, hogy: „a mai állapot állandósíttassék, hanem ellenkezőleg, az néhány év múlva az újonnan szerzendő tapasztalatokhoz képest revideáltatni fog”. A törvényjavaslat képviselőházi tárgyalásánál pedig azt is kijelentette az akkori belügyminiszter, hogy „a szabályrendeletnek hivatása lesz az, hogy precizen megállapítsa a magánmunkálatok körét, tehát megakadályozza azt, hogy olyan bonyolultabb jogügyletek is erre a térre tereltesse, ahol csakugyan zugírászat jellegével bírhatna a jegyzői magánmunka”.

E súlyos és határozott kijelentések ellenére azt látjuk, hogy a jegyzői munkálatokat a megalkotott vármegyei szabályrendeletek nemcsak az apróbb ügyekre korlátozzák, hanem minden korlátozás nélkül kiterjesztették mindenféle ügyletre. Nincs olyan ajándékozási, örökbefogadási szerződés, vagy végrendelet, vagy nagyértékű ingatlanra vonatkozó és pedig komplikált, követelések átengedésével, bekebelezett terhek elvállalásával, elidegenítési, terhelési tilalmakkal, visszavásárlási jogokkal és más korlátozásokkal összekapcsolt szerződés, valamint nincs olyan nagyértékű és nagykiterjedésű ingatlanra vonatkozó parcellázási munka, amelyet a községi jegyzők ne végeznének. Azt látjuk továbbá, hogy a határozott belügyminiszteri kijelentés óta semmiféle intézkedés nem tétetett a jegyzői magánmunkák megszorítására nézve, sőt olyan tendencia is van, hogy ezek kiterjesztessenek, de erre most nem akarok kitérni.

Amint tehát kifejtettem, nem lehet arról szó, hogy a jegyzői magánmunkálkodásnak évszázados történelmi jogalapja lenne, de ha még lenne is, akkor sem szolgálhatna ez jogcímmül a jegyzői magánmunka fenntartására attól a pillanattól kezdve, amikor a törvényhozás kimondta, hogy a jegyzők közhatalmat gyakoroló közalkalmazottak, ez pedig megtörtént az 1871:XVIII., illetőleg később az 1886:XXII. tc.-ben. A törvényhatósági és megyei városok tanácsaira nézve, amelyek pedig évszázados gyakorlatra hivatkozhatnak, mert hiszen mint említeni bátor voltam, a városi polgárok ügyleteit évszázadokon keresztül ők készítették a községi törvény életbelépésével önmagától szűnt meg a magánmunkálkodás és bizonyára mindenki, még a községi jegyzők is csodálkozó szemmel és megbotránkozással szemlélnék azt a városi polgármestert vagy városi főjegyzőt, aki a történeti jogra hivatkozva végrendeleteket csinálna és adásvételi szerződéseket készítené. Azt vagyok bátor kérdezni, nem éppen olyan közhivatalnok-e az a községi jegyző, mint az a városi polgármester vagy az a városi főjegyző. És ha az utóbbiakra nézve államerkölcsei szempontból összeférhetetlen és ennél fogva meg is szűnt a magánmunkálkodás, — ami pedig még az én ifjúkoromban legalább is a rendezett tanácsú városok jegyzői részéről javában gyakorlatban volt — nem éppen így összeférhetetlen és ennél fogva megszüntetendő-e az a községi jegyzőkre nézve is.

Mélyen t. Felsőház! A jegyzői magánmunkálatok ellen mi közjegyzők és ügyvédek már több, mint 30 éve küzdünk, de merem állítani, hogy ennél a küzdelemnél nem ügyvédi és közjegyzői érdekből indulunk ki, hanem a jogvédelemre szoruló — főként falusi — lakosság és végeredményében a jogállam érdekéből. Jobbiztonságot akarunk. Megakarjuk valósítani ennek legfontosabb eszközét, az előzetes jogvédelmet, egyúttal pedig a magyar közigazgatás erkölcsi tisztaságát óhajtjuk megóvni és kiépíteni s fenntartani az utódállamokkal szemben azt a kultúrfölényt, amelyet olyan sokszor emlegetnek. Ennek érdekében kérem e helyről a nagyméltóságú m. kir. kormányt, elsősorban pedig az igazságügyminiszter urat, hogy a községi és körjegyzői magánmunkálatok megszüntetése iránt a megfelelő lépéseket minél előbb megtenni méltóztassék.

A beszédének ezen egész komoly tanulmány-számba menő része után foglalkozott az alábbi befejező részben a közvetlen közjegyzői szakkérdésekkel:

Mélyen t. Felsőház! Még csak egyetlen egy kérdésről vagyok bátor megemlékezni és ez a királyi közjegyzők kvalifikációjának és kinevezésének a kérdése. Az előzetes jogvédelem egyik fontos faktora a királyi közjegyző s a királyi közjegyzőséget minden kultúrorszámban azért létesítették, hogy az állampolgárok magánjogi ügyleteit és jogi jelentőséggel bíró cselekményeit és nyilatkozatait hites bizonyosság erejével tanusítsa. Ez a működés nemcsak jogi képesítést kíván meg, hanem magas erkölcsi felkészültséget is. A közjegyzői pálya kétségtelenül szakpálya, de emellett a közjegyző „vir probus” is kell, hogy legyen. A közjegyzőnek nemcsak jogi tanácsadónak, hanem a hozzáfordulók bizalmi emberének is kell lennie, aki sokszor egész családoknak a legféltebb titkát őrzi, úgy, hogy egy német jogtudós megállapítása szerint a helyesen és jól felfogott közjegyzői hivatás és a lelkes munka között bizonyos hasonlóság van. Bizonyára ebből a felfogásból indult ki a törvényhozás akkor, amikor a közjegyzői törvény, az 1874:XXXV. tc. meghozatala alkalmával a közjegyzői kvalifikációt aképpen állapította meg, hogy minden egyéb törvényes feltételek fennforgása mellett közjegyzővé csak azt lehet kinevezni, akinek két évi közjegyzői helyettesi gyakorlata van. Ezt a helyes intézkedést az 1886:VII. tc. eltörölte és azóta már ki lehet nevezni közjegyzővé azt is, akinek négy évi ügyvédi vagy négy évi bírói gyakorlata van, tekintet nélkül arra, hogy van-e közjegyzői helyettesi gyakorlata. E változtatásnak akkor kimondott indoka az volt, hogy meg lehessen könnyíteni az átlépést a bírói és ügyvédi pályákról a közjegyzői pályára. Fájdalom azonban, hogy az 1886. óta történt kinevezésekből az derül ki, hogy bizony talán egy kis rejtett indoka is volt, nevezetesen az, hogy a politikai téren szerzett érdemeket közjegyzői kinevezésekkel lehessen jutalmazni. Az 1886:VII. tc. életbelépése óta Magyarországon 1931. végéig közjegyzői helyettesekből kineveztek összesen 290 közjegyzőt, a nem helyettesek közül pedig 202-öt, tehát alig valamivel kevesebbet, mint a közjegyzői helyettesekből. Ebben természetesen a régi Nagy-Magyarország adatai is benne foglaltatnak. Ha pedig az egyes évek statisztikáját nézzük, az arány még rosszabb. Így például 1887-ben kineveztek 7 helyettest és 8 nemhelyettest, 1907-ben 7 helyettest és 11 nemhelyettest, 1914-ben 6 helyettest és 8 nemhelyettest és így tovább; nem akarom az összes adatokat felsorolni.

A jelenlegi igazságügyminiszter úr önmagyméltóságának majdnem hároméves kormányzása alatt valamelyest javult a helyzet: ő kinevezett 9 helyettest és 6 nemhelyettest. Már most azt vagyok bátor kérdezni, hogy amikor egy kinevezéstől függő hivatali ágazatban, egy közhivatalnoki testületben a kinevezetteknek majdnem a felét nem annak a testületnek tagjai, tehát nem azok közül nevezik ki, akik azt a pályát élet-hivatásukul választották és akik arra készültek és azon hosszú időn át gyakorlatot szereztek: lehet-e ezt helyes és igazságos dolognak tartani és lehet-e így az illető szakpályára készülő hivatásos egyének buzgalmát

növelni? Lehet-e tőlük elvárni, hogy kitartó lelkesedéssel dolgozzanak azon a pályán és lehet-e azt mondani, hogy ez a kinevezési rendszer előnyös arra a hivatali, foglalkozási ágra és közre nézve?

Mit szólnának hozzá a bírói pályán működő gyakornokok, jegyzők és titkárok, vagy mit szólnának hozzá a pénzügyi vagy közigazgatási téren működő alsóbb tisztviselők, ha a megüresedő bírói, illetőleg magasabb pénzügyi vagy közigazgatási állásoknak majdnem a felét nem a közjük tartozókkal, hanem idegen, más pályán működőkkel töltenék be, mit szólna ehhez a közvélemény és vajjon előnyére válna-e ez a kinevezési metódus a bírói és közigazgatási szolgálatnak?

Magyarországon ezidőszereint 197 királyi közjegyző van és 81 királyi közjegyzőhelyettes, akiknek elméleti képzettsége a törvény szerint teljesen azonos a királyi közjegyzőkével. A 81 közjegyzőhelyettes közt van 2 volt királyi közjegyző, aki megszállott területről menekült, 12 nyugdíjas bíró, aki kinevezés szempontjából nem számít és 67 hivatásos helyettes. A hivatásos helyettesek közül 5 éven túli helyettesi szolgálata van 47-nek, ezenkívül 8 éven túli szolgálati ideje van 17-nek és 10 éven túli szolgálati ideje 10-nek. Körülbelül 15 helyettes túl van életének 45-ik évén és a többiek is — az 5 éven aluli szolgálattal bírók kivételével — 35—40 éves életkorú férfiak. Közülük 33 nős, 21 pedig egy- vagy többgyermekes családapa és körülbelül 60%-uk hadviselt, de több hadirokkant is van közöttük.

A helyzet tehát az, hogy a közjegyzőhelyettesek igen nagy része 45—50 éves életkora előtt nem kap közjegyzői kinevezést, tehát csak öregségére érheti el az önállóságot, ami nemzetpolitikai szempontból is káros. De káros igazságügyi szempontból is, mert mire közjegyző lesz, elfáradt és elvéhéd ember, akinek munkaképessége már erősen csökkent. Ezt mindennek lehet nevezni, csak egészséges állapotnak nem.

A helyes dolog az lenne, ha minden helyettes, aki arravaló, körülbelül 5—6 évi, de legkésőbb 8 évi helyetteskedés után közjegyzői állást kapna, eleinte talán szerényebb s a régebben szolgáló közjegyzők fokozatosan jobb stallumokra helyeztetnének át. És ez meg is lenne valósítható, — az előbbi statisztikából felsoroltakból méltóztatik látni, hogy megtörténhetnék — ha nem lenne a törvénynek ez az intézkedése és ha nem használnának fel a közjegyzői állás politikai érdemek jutalmazására.

Mélyen t. Felsőház! Nem lehet a hivatása magaslatán álló közjegyzői kart teremteni, ha azok, akik erre a pályára készülnek, a kinevezéseknél háttérbe szorulnak és az állások nagyrészt olyanokkal töltik be, akik politikai téren szereztek érdemet. Elismerem és köszönettel nyugtázom, hogy a mostani igazságügyminiszter úr önmagyméltósága igen sok jóindulatot tanusított a helyettesi kar iránt, de ő sem tehet meg mindent és sokszor ő is kénytelen politikai nyomásnak engedni. Vissza kell tehát állítani nézetem szerint a régi kvalifikacionális szabályt, hogy közjegyzővé csak azt lehet kinevezni, aki bizonyos ideig tartó előző közjegyzői gyakorlattal rendelkezik. Sőt nézetem szerint még ez sem elég, hanem a közjegyzői kinevezést közjegyzői vizsgához kell kötni, éppen úgy, mint ahogyan a jogi kvalifikáció mellett a közigazgatási pályán is megkívánják a szakvizsgát és pénzügyi pályán a pénzügyi fogalmazói vizsgát.

Ha ez meglesz, akkor a jogvégzett fiatalságnak elitje fog a közjegyzői pályán elhelyezkedést keresni, akkor majd igazán magasra emelkedik fel a közjegyzői kar szellemi és erkölcsi színvonala, úgy hogy teljes megnyugvással lehet reábizni az előzetes jogvédelmi teendők intézését és bekövetkezik az, aminek most is szabálynak kell lennie, hogy a közjegyző ott üljön az irodájában, dolgozzék, intézze a hozzáforduló felek ügyeit jogi szakavatottsággal és magas etikai felfogással, tehát elsősorban közjegyző legyen és csak ha ennek a hivatásnak eleget tett, akkor reprezentáljon és akkor politizáljon. Emellett pedig meg lehet találni annak a módját is, hogy azokat, akik hivatást éreznek erre, az ügyvédi és bírói karból át lehessen minősíteni közjegyzőkké, illetőleg ki lehessen nevezni közjegyzőkké, mint ahogyan ez megvan a francia törvényben is, ahol a miniszter az ottani viszonyok szerint sokkal magasabb kvalifikációval bíró ügyvédeknek és bírának megengedi az előzetes közjegyzői gyakorlat egy részének el nem töltését, illetőleg elengedi ezt a gyakorlatot, de nem engedi el a közjegyzői vizsgát.

Mélyen t. Felsőház! Amikor foglalkozom ezekkel a kérdésekkel, egy kissé furcsa színben tűnik fel, ha azt mondom, hogy én magam sem a közjegyző-helyettesek közül kerültem közjegyzői pályára, de éppen ez mutatja, hogy mennyire igazság az, amit mondok, mert én legalább fiatal korban, amikor bírói állásból közjegyzői állásba kerültem, igyekeztem magamat beleélni és talán sikerült is. És éppen én, aki idegen pályáról kerültem át a közjegyzői pályára, a viszonyoknak, a tényeknek logikai hatása alatt jöttem arra a meggyőződésre, amelynek most hangot adni kötelességemnek tartottam. Ehelyről is ismét kérem a nagyméltóságú kormányt, illetőleg az igazságügyminiszter úr ő nagyméltóságát, hogy a nem-sokára megalkotandó közjegyzői törvényreformban ezeket a szempontokat, amelyeket itt kifejtettem, figyelembevenni méltóztassék és addig is, amíg ez megtörténik, a közjegyzőhelyettesek sorsát még nagyobb mértékben szem előtt tartani méltóztassék.

Végezetül, mivel a kormány működése iránt bizalommal viseltetik, költségvetést elfogadta.

Különvagyon.

Irta: *vitéz Barcza Ferenc dr.*
kir. közjegyzőhelyettes.

— Házassági szerződéssel a házastársak a házasság vagyoni hatásait a törvénytől eltérően szabályozhatják, amennyiben a törvény mást nem rendel. — (Mt. 165. §.)*

— Házassági szerződéssel a házastársak megállapíthatják különösen, hogy közöttük ne legyen, vagy csak egy időre le-

* Mt. Magyarország Magánjogi törvénykönyve törvényjavaslatának rövidítése.

gyen, vagy feltételesen legyen szerzeményi közösség; a megkezdett szerzeményi közösséget megszüntethetik, a szerzeményi közösséget kizáró, vagy megszüntető szerződést hatályon kívül helyezhetik.

— Házassági szerződéssel azt is meg lehet állapítani, hogy csak az egyik házastársat illesse közszerzeményi követelés a másikkal szemben, vagy hogy a részesedésnek más legyen a hányada, mint amelyet a törvény megállapít. — (Mt. 167. §.)

— Házassági szerződéssel meg lehet állapítani, hogy a házastársak között általános vagyoni közösség legyen. — (Mt. 169. §.)

Mindezen szabályok a házastársak között fennálló vagyoni jogi függetlenséget igazolják és ezen vagyoni jogi függetlenség elve az egész házassági vagyoni jogunkon átvonul.

A teljes vagyoni jogi függetlenség elvét nem csak a fent hivatkozott 165., 167. és 169. §§-ok igazolják és szabályozzák, de ez az elv a Mt. 125. §-ának első mondatában is félreérthetetlenül le van szögezve, midőn kimondja, hogy a feleség szabadon rendelkezik vagyonáról, amennyiben hozományul lekötve nincs. Tehát a férj a házasságkötéssel nem szerez felesége vagyona felett oly jogot, amely jog a feleséget vagyona feletti szabad rendelkezésében korlátozná és amennyiben a feleség szabad vagyona kezelését egészben, vagy részben férjének átengedte, a kezelést bármikor visszaveheti. Természetesen, ugyanezek a jogok megilletik a férjet is feleségével szemben, ha külön vagyonát a férj engedte át feleségének kezelésbe.

A teljes vagyoni jogi függetlenséget a nő család, illetve vagyoni jogi állásából szemlélve láthatjuk a legpregnansabban.

A teljes vagyoni jogi függetlenség elvéből következik, hogy mindenik házaspár különvagyonát képező vagyontárgyait elidegenítheti, megterhelheti, elzálogosíthatja, vagy tetszés szerinti feltételekkel bérbe, vagy haszonbérbe adhatja. De ez a teljes vagyoni jogi függetlenség a nővel szemben bizonyos esetekben mégis korlátozva van. Nevezetesen, ha a feleség megszakítja a házassági életközösséget és a közös lakásból elköltözik, a válóper jogerős befejeztéig, — tekintet nélkül arra, hogy a férj adott okot a különélésre és a feleség elköltözésére, tekintet nélkül arra, hogy a perben a férj hibájából bontják fel a házasságot, — a feleség nem viheti magával azokat a tárgyakat, mely tárgyak közös használatra valók. Ugyancsak

nem köteles a férj a házasság jogerős felbontásáig kiadni a hozományt sem. (Mt. 139. §.) De nem tarthatja vissza, — tehát a feleség elköltözésekor azonnal kiadni tartozik, — a férj azokat az ingókat, mely ingók a nő személyes használatára szolgálnak, még abban az esetben is, ha ezen ingókat a férj vette a feleségnek.

Ha a feleség vagy a férj a másik házastársnak kezelésbe átadott különvagyont visszaveszi, úgy a kezelő házastárs elszámolás útján felelősségre vonható mindazért a kárért, melyet szándékosan, vagy gondatlanságból okozott, valamint a fel nem használt jövedelmet, hasznokat is köteles átszolgáltatni. Viszont a hasznos beruházások megtérítését, illetve beszámítását kívánhatja. Mindezek a jogok megilletik az örökösöket is.

A kezelő házastárs a vagyonkezelés természetével járó jogügyleteket egyedül, a kezelésbe adó házastárs előzetes megkérdezése nélkül, érvényesen megkötheti, de köteles ezen ügyletkötéseknél a jó gazda gondosságával eljárni. Nem sorolhatók a vagyonkezelés természetével járó ügyletekhez az elidegenítést, megterhelést, elzálogosítást stipuláló ügyletek. Hogy a bérbe, haszonbérbe adás annak tekinthető-e, az a körülmények figyelembe vételével állapítandó meg. Felfogásom szerint az ily jogügyletek, még abban az esetben is csak a tulajdonos beleegyezésével köthetők meg, ha azok megkötése a vagyonkezelés viteléből származna, mert még ebben az esetben is túl esnek a kezeléssel járó intézkedés jogkörén. Kivéve, ha a kezelő ily jogügyletek kötésére, előre felhatalmazást kapott.

A vagyonkezelés ideje alatt a kezelő, aki a kezelt vagyon jövedelmét a házassági terhek fedezésére is felhasználhatja, — ami következik azon szabályból is, hogy a kezelő a vagyon visszadásakor fel nem használt, de meglévő hasznokat és jövedelmet is átszolgáltatni tartozik, — ha saját vagyonából a házastárs adósságát egészben vagy részben kifizeti, az ily módon kifizetett összegeket *különélés esetén* csak akkor követelheti vissza, ha a térítési, illetve visszakövetelési jogot kifejezetten fenntartotta.* Ez a szabály tehát csak a különélés esetére vonatkozik. Házassági életközösségben álló feleknél, vagy az elhunyt házastárs vagyonával szemben, illetve örökösével szemben, ezen visszakövetelési jog fenntartás nélkül érvényesíthető.

* Curia 7628/1885. Raffay I., kötet 459 oldal.

Különvagyon a házasság megkötése előtt és a házasság megkötése után szerzhető.

Különvagyonnak úgy a férj, mint a feleség azon vagyonát értjük, melyet a házaspár mint sajátját vitte a házasságba, valamint különvagyonnak tekintjük a házasság ideje alatt szerzett következő vagyontárgyakat:

1. öröklés címén, vagy élők között ingyenes jogügylettel hárult vagyontárgyakat,

2. azon vagyontárgyakat, amelyeket a házastársak házassági szerződésben különvagyonnak nyilvánítottak,

3. a különvagyonhoz tartozó jog alapján szerzett vagyontárgyak, (ékszerek, ruhák) (Akkor is, ha azt a férj saját vagyonából vette feleségének.)

4. azokat a vagyontárgyakat, melyek a különvagyonhoz tartozó vagyontárgyak elpusztulásával, rosszabbodásával, vagy elvonásával nyert érték megtérítés címén kerültek a házastárs vagyonába.

(Csere útján szerzett vagyontárgyak a cserélt vagyontárgyak helyébe lépnek.) (Mt. 142. §.)

Vizsgáljuk meg a különvagyon jogállását és pedig különösen a végrehajtási törvény 49. §-ára figyelemmel.

Mivel a házastársak a felállított korlátokon belül vagyoni viszonyaikat szabadon rendezhetik, — (Mt. 142. §. 3. pont, 165, 167, 169 §§.) — ezen felállított korlátok alatt értjük azon vagyoni viszonyok érvényes rendezésének elengedhetetlen érvényességi kellékét, az ily jogviszonyoknak szabályszerű közjegyzői okiratba foglalását, — kimondhatják, mit a Mt. is megenged, — hogy közöttük szerzeményi közösség nincs, nem volt és nem lesz. Tehát a vagyoni rendezés joghatása szempontjából teljesen közömbös az, hogy ezen jogviszonyukat a felek a házasság megkötése előtt, vagy után szabályozzák.

Igen sokan a házasság megkötése előtt rendezik a szerzeményi, vagy a különvagyon kérdését. De téves az a felfogás, hogy csak a házasság megkötése előtt szabályozott ilyen jogviszonyok eseteiben lehet eredményesen megmenteni a különvagyont képező ingóságokat a végrehajtási törvény 49. §-a alapján lefolytatandó végrehajtási eljárástól, ha azok nem a nő használatára vannak szánva, ha azok a nő kezdetűivel, vagy más módon megjelölve nincsenek. A gyakorlati jogászok közül többen a végrehajtási törvény 49. §-a intézkedésének abszolút hatályt tulajdonítanak, mely alól kivételnek helye nincs

és szerintük a nő különvagyont képező bármiféle ingóság, — a házastársak közös birtoklása esetén, — a férj tartozásaiért okvetlen és végérvényesen lefoglalható, ha a különvagyont nem az 1876. évi XVI. t. c. 21. §-ának a) pontjában foglaltak betartásával létesített házassági szerződésben állapították meg. A most írt törvény 21.-ik szakaszának a) pontjára való hivatkozás helytelen, mert a különvagyont létét ugyanezen törvény-szakasz b) pontjában és ugyanezen törvény 22. §-ában foglalt szabályok alapján kell meghatározni, elbírálni és ezen szabályok betartása mellett kötött szerződés igényperben bizonyító erővel bír. A 21. §. a) pontja a férjnek átadott hozomány körülményeinek bizonyítására ír elő érvényességi előfeltételeket.

Sem a végrehajtási törvényben, sem az 1876. évi XVI. t. c.-ben az említett és többek által tévesen értelmezett intézkedések fel nem lelhetők. A csődtörvény 46-ik §-a is világosan kimondja, hogy a nő különvagyont, beigazolás esetén a csődbíróság a férj csődtömegéből kiadni köteles. Sőt a csődnyitást megelőző 2 éven belüli átruházás érvényességének szabálya csak a vagyonbukott saját vagyonára s a közösszerzeményre vonatkozó átruházásra értendő és semmiképen sem a másik házastárs által adott hozomány, vagy pláne a különvagyonnak a házasságba viteléről, vagy közös birtoklásba kerüléséről kiállított házassági szerződés érvényességére.

A feleség különvagyonának kiigényelhetésénél abban az esetben játszik döntő szerepet az 1876. évi XVI. t. c. 21-ik §-ának a) pontja alapján kiállított közjegyzői okirat megléte, ha a különvagyont helyettesíthető, vagy elhasználható dolog s a kereskedő, iparos vagy gazdálkodó férj vagyonába be lett olvasztva. Ezen esetből azonban a fenti szabályt mindenféle ingókra vonatkoztatni nem lehet. Tévesen gondolnak, ha gondolnak álláspontjuk igazolásánál ezek a gyakorlati jogászok a pénzügyminiszter által 600/1927. szám alatt kibocsájtott rendeletnek 59-ik §-ában foglalt drákói rendelkezésre, mely szerint a férj köztartozásaiért lefoglalt s közös birtoklásban levő ingók kiigényelése iránt igényper nem indítható, hanem ez esetben a kiigényelési eljárás a pénzügyi hatóság előtt indítandó és folytatandó le.

A Mt. 150. §-a is világosan és határozottan kimondja, — miként az 1876. évi XVI. t. c. 22. §-ának a) pontjából is kiolvasható, — hogy mindenik házastárs bármikor követelheti a

másik házastárstól, hogy az az ő különvagyonáról a házasságkötéskor, vagy későbbi szerzéskor volt állományát és értékét közokirattal elismerje.

A Mt. 142., 150., 169. §§-ai és a fent hivatkozott törvény alapján megkötött házassági szerződésben foglalt s fent említett meghatározások harmadik személyekkel szemben mindenkor érvényesek, ha csak ezek a személyek be nem igazolják, hogy a házastársak a házassági szerződésben harmadik személyek kijátszására minősítették át a vagyont az egyik házastárs különvagyonává.

Ha érvényes annak házassági szerződésben való meghatározása, hogy szerzeményi közösség nincs, nem volt és nem lesz és mindenik házastárs által szerzett vagyon az illető házastárs különvagyont képezi, vagy mindkét házastárs összes vagyona közösvagyont képez, kétszeresen érvényes annak házasságkötés utáni megállapítása, hogy melyek azok a vagyontárgyak, melyeket a házastárs, mint sajátját vitte a házasságba. (Például: a feleség által a házasságba vitt butorok, ékszerek, képek, szőnyegek, autó stb.) Ezek az ingóságok a férj ellen vezetett végrehajtási, vagy csődeljárásban kellő védekezés esetén sikerrel le nem foglalhatók.

Raffay magánjogának első kötetében a 460-ik oldalon generális elvként kimondja, hogy a végrehajtási törvény 49-ik §-ában foglalt azon szabály, hogy a férj adósságaiért a közös lakásban talált összes ingóságok lefoglalhatók, a *különvagyont jogállása szempontjából „csak látszólagos kivétel”*. Látszólagos kivétel, mert a különvagyont tulajdonosa igényperrel az ő különvagyont képező ingóságokat a lefoglalás alól kiszabadíthatja, a csődeljárásban is kellő beigazolás esetén a bíróság a csődtömegből kiengedi. Hogy pedig mi a különvagyont, azt a házastársak közösen csak közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződésben állapíthatják meg. Egyébként igazolható ez harmadik személyekkel kötött szerződéssel, szállítójeggyel, hagyatékátadóvégzéssel stb.

A házassági szerződésben az egyik házastárs által tett elismerés, valamint ezen szerződésben annak kimondása, hogy melyik tárgy képezi, képezze a másik házastárs különvagyont, esetleges válás esetén is döntő bizonyítékot képez.

A különvagyont jogállásának fentebb tisztázódott elvét

a Mt. 142. §-ának egész rendelkezése, különösen annak első bekezdése világosan meghatározza, midőn kimondja, hogy a különvagyon honnan származhat.

Azt, amit a házastársak szabályszerű házassági szerződésben megállapítottak, a Mt. 142, 150, 165, 167. és 169. §§-ai s a fent hivatkozott törvény rendelkezései értelmében az esetleges igényperben az ellenkező bebizonyításáig döntő bizonyítékul szolgál és pedig nemcsak abban az esetben, ha ezen házassági szerződés a házasság megkötése előtt, vagy a házasság megkötése után 3 hónapon belül, vagy a különvagyonnak közös birtoklásba vitelétől számított 3 hónapon belül létesült, de mint hangsúlyoztam már, a házasság bármely szakában. Sőt szerintem még akkor is, ha a végrehajtási eljárásra okot adó kötelezettség vállalása után kötött volt, mert a különvagyon jogállására, annak mily időpontban leendő írásbeli megállapítása befolyással csak abban az esetben van, — a végrehajtási törvény szempontjából, — ha a különvagyon közszerzeményből származna, vagy ha a végrehajtást szenvedett különvagyona, vagy szerzeményi vagyona lett volna a házassági szerződésben a másik fél különvagyonává minősítve. Minden más esetben az egyik házastárs különvagyona a másik házastárs adósságáért, védekezés esetén, sikerrel le nem foglalható, még abban az esetben sem, ha ezek az ingók a házastársak által közösen birtokoltatnak.

Az említett végrehajtás elleni védekezés egyik, — szerintem — legeredményesebb módja az, ha a házastársak házassági szerződésben különvagyonukat megállapítják.

Az előadottakból következik, hogy azok, akik a végrehajtási törvény 49. §-a alapján, a feleség különvagyonát képező s a közös lakásban levő butorokat s egyéb ingó vagyontárgyakat, a másik házastárs adósságaiért csak az esetben tartják le nem foglalhatónak, vagy a lefoglalás alól eredményesen kiigényelhetőnek, ha ezen különvagyonról a házastársak a házasságkötés előtt, vagy a házasságkötés után 3 hónapon belül, a későbbi átadás, illetve közös birtoklásba kerüléstől számított 3 hónapon belül megkötött házassági szerződést tudnak felmutatni, összetévesztik a hozományt a különvagyonnal s a különvagyon jogállását analogizálják a hozomány jogállásával.

Közlemények.

Névváltoztatás. A m. kir. belügyminiszter 5036/1935. III. számú rendeletével megengedte, hogy Sziller Péter dr. pécsi kir. közjegyző családi nevét „Szilléry“-re változtassa át.

Közjegyzői érdekképviselet a székesfőváros törvényhatósági bizottságában. Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága június hó 25. napján tartott rendes ülésén a budapesti közjegyzői kamara részéről a törvényhatósági bizottság rendes tagjává *Hedry Aladár* dr., póttaggá pedig *Fekete László* dr. budapesti kir. közjegyzőket választotta meg.

A budapesti kamara társasvacsorája. A budapesti kir. közjegyzői kamara júliusban rendes választmányi ülését nem a szokott időben, a hó második keddjén, hanem az első kedden, július 2. napján fogja megtartani. Erre való tekintettel a havi társasvacsoráját is július második kedde helyett 2-án fogják a Szent Gellért szálló terrasz éttermében megtartani.

A közjegyzők személyi táblázata. Az igazságügyminiszter 16100/1935. I. M. szám alatt a következő rendeletet bocsátotta ki:

„A királyi közjegyzőkről szóló 1874:XXXV. t. c. 215. §-ában kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem:

1. §. A királyi közjegyzőkről az A) mintának megfelelő személyi táblázatot kell készíteni. A személyi táblázatot a közjegyző a hivatalos eskü letételekor két példányban tölti ki. A bejegyzett adatok helyességét az eredeti okiratok alapján a közjegyzői kamara elnöke ellenőrzi, a személyi táblázatot az esetleg szükséges helyesbítések és kiegészítések után aláírásával hitelesíti, egyik példányát megőrzi, a másik példányát az igazságügyminiszterhez felterjeszti.

Ha a közjegyző korábban közjegyzőhelyettes volt és ebben a minőségben a 22400/1933 I. M. számú rendelet értelmében személyi táblázatot állított ki, a közjegyzőhelyettesi személyi táblázatnak már igazolt adatait a közjegyzői személyi táblázat kitöltésénél nem kell újból igazolni.

A személyi táblázatot a beállott változásoknak megfelelően esetről-esetre ki kell egészíteni. A kamara a változásokról az igazságügyminiszternek minden év végén összefoglaló jelentést tesz.

2. §. Ha a közjegyző állása megszűnik (1874. évi XXXV. t. c. 33. §) a személyi táblázatot a kamara elnöke tovább őrzi.

Ha a közjegyzőt más kamara területére helyezik át, ha közjegyzővé neveznek ki olyan volt közjegyzőt, akiről személyi táblázat

még nem készült, a bejegyzések kiegészítése és folytatása végett személyi táblázatát hivatalból meg kell küldeni az illetékes kamara elnökének.

A közjegyző halála után a személyi táblázatot ki lehet selejtezni.

3. §. Ha a közjegyző más közjegyzői állásra pályázik, kérvényéhez csatolni kell személyi táblázatának a B. minta szerint készült kivonatát. A kivonatot a kamara elnöke aláírásával hitelesíti. A kivonatban foglalt adatokra vonatkozó okiratokat nem szükséges mellékelni.

4. §. A jelen rendelet hatálybalépése idejében már működő közjegyzők személyi táblázatát az I. §. rendelkezéseinek megfelelően haladéktalanul el kell készíteni és egyik példányát 1935. évi július hó 1. napjáig az igazságügyminiszterhez fel kell terjeszteni.

5. §. A személyi táblázatot és annak kivonatát az egyöntetű alak biztosítása végett az erre a célra rendszeresített hivatalos nyomtatványon kell kiállítani. A nyomtatványok a váci kir. országos fegyintézet nyomdájánál szerezhetők be.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján (1935. V. 25-én) lép hatályba.

A kamaráknál a személyi táblázatok revideálása most van folyamatban s azokat a jövő július hó elején fogják az igazságügyminiszterhez felterjeszteni. A rendelet különben a személyi táblázatok kiállításának céljáról említést nem tesz s így e részben csupán feltevésekre vagyunk utalva.

Ingó dolog zálogbaadása történhet-e pusztán egyoldalú, esetleg kétoldalú kölcsönös nyilatkozattal? A Közszállítási Szabályzat hatálya alá tartozó középítkezéseknél állandóan követett gyakorlat az, hogy az építő vállalat a munka előhaladásának arányában úgynevezett „kereseti kimutatás” alapján „keresetet” kér az épített közülettől. A vállalati úton végrehajtandó középítkezési munkákra és azokkal kapcsolatos szállításokra fennálló „Általános feltételek” 25. szakaszának 75-ik pontja szerint az előlegek biztosítására köteles a vállalkozó az illető anyagokat és tárgyakat, melyeket a munka lebonyolítására használ, az építettnek kézi zálogul átadni, mely zálogbaadás *királyi közjegyző közbenjöttével fogamatosítandó*. A zálogbaadás által a zálogbaadott tárgyaknak kizárólag a munkahelyen való szabad használatában, vagy elhelyezésében az építést végző vállalkozó nincs gátolva,

de az épített közület előzetes bejegyzés nélkül azokat másnak ideiglenes használatra sem engedheti át.

Minden kétséget kizáróan megállapítható tehát a Közszállítási Szabályzat fenti rendelkezéséből, hogy az építésnél használt anyagok, gépek, egyéb értékesebb berendezések, állványok és ideiglenes építmények zálogbaadására nézve magánjogunk generális rendelkezéseit, vagyis az ingóságoknak a *helyszínen, de facto valóságos átadását, a kéztől-kézbe való átadást* kívánta fenntartani, ami nagyobb tömegű ingóságok átadásánál kézrátétellel, bezárt helyiségben lévő tárgyaknak átadásánál pedig a bezárásra használt kulcs átadásával jelképesen, de mindenesetre oly jelek használatával történik, melyekből az elzálogosítást mindenki könnyen megtudhatja. Az átadással és átvétellel az ingók jogos birtoka a zálogbirtokosra megy át, mely generális szabályt nem rontja le a Közszállítási Szabályzatnak az a rendelkezése, hogy a zálogbirtokos közület az építkezési vállalkozót az építkezés érdekében a zálogbaadott anyagoknak *kizárólag a munkahelyen* való szabad használatában, vagy elhelyezésében nem gátolja, de természetesen tiltja azoknak *más részére* — habár csak ideiglenes — használatra való átengedését. A valóságos *átadás* és a valóságos *átvétel ténye*, mint a zálogbaadás és zálogbavétel elengedhetetlen előfeltétele a Közszállítási Szabályzat szerint *közjegyző közbenjöttével, vagyis jelenlétében eszközöndő*.

Már most felmerülhet az az eset, hogy az építő vállalkozó, vagy annak megbízottja megjelenik az építkezés színhelyétől és a zálogbaadandó tárgyak tárolási, elhelyezési területétől 200 kilométerre lakó közjegyző előtt és ott egyoldalú nyilatkozatban elismeri, hogy a tőlük 200 kilométerre, mondjuk Kistelek határában elhelyezve lévő bazalt-zuzalék, Maros-homok s Portland cement stb. készletét zálogul átadta egy szóbanforgó épített közületnek egy felveendő kereseti előleg biztosítására. Avagy vegyük a másik esetet — feltéve, de meg nem engedve —, hogy az építés állami felügyeletével megbízott avagy bármely más érdekelt államépítészeti mérnök is megjelenik a távoli közjegyző előtt s ő is elismeri, hogy az építő vállalkozó által az épített közületnek zálogul átadott ingóságokat átvette. *Ellenben a tény az, hogy az ingók átadása és átvétele de facto nem történt meg.*

Már most az a kérdés, hogy *ha semmi más nem történt,*

mint csak ez az egyoldalú elismerés, esetleg kétoldalú nyilatkozat: megszerezte-e az építető közület az építőanyag-ingóságokra vonatkozólag a szerződéses zálogjogot s ha igen, *mely helyen és milyen időponttól kezdve?*

A helyes felelet az, hogy *nem szerezte meg*, mert ingó dologra vonatkozó zálogjog megszerzése *a dolog valóságos birtokbavételével* történik. Így rendeli az Optkv 451. és 452. §-a is. Ezt nyilatkozattal, elismeréssel pótolni nem lehet. Az ingózálog alapítás éppen olyan reál-ügylet, mint a kölcsön, haszonkölcsön, vagy letét. Hiába ismerem el, hogy 2000 pengőt kölcsönvettem, ha a pénzt nem vettem át, erre nemcsak én, de bárki hivatkozhatik, akinek jogi érdeke fűződik hozzá. *A kölcsönügylet nem jött létre.* Hiába ismerem el, hogy 50 vagon bazalt követ és 10 vagon cementet átadtam zálogul az építető közületnek — ha a valóságos átadás a *helyszínen*, habár jelképesen, vagy nem a helyszínen, de *a korlátlan birtokbavételt kétségtelenné tevő módon* — pl. raktárkulcsátadás — meg nem történt, a zálogjogot a záloghitelező meg nem szerezheti. Hogy milyen nagy súlyt helyez a birói gyakorlat a ingók tényleges átadására zálogjog alapítás érdekében, jellemzi a Kúriának P. V. 6669/1926. számú határozata, mely szerint nem tekinthető kézi zálogjogot alapító jelképes átadásnak, ha az elzálogosítani kívánt cséplőgép tényleges birtokbaadása helyett a kazán-használati engedély és nyilvántartási könyvecske adatik át. Az, hogy nagyobb tömegű építési anyagnak átadása és átvétele úgyis csak jelképesen, kézrátétellel történik és a zálogtárgyat nem lehet úgy zsebrevágni, mint a zsebórát, — a valóságos átadást, a mindenki által megérthető jelképes cselekedetet feleslegessé nem teszi, mert hiszen a még nagyobb tömegű vagyontárgynak, az ingatlannal elzálogosítása is jelképes cselekedettel történik s a clausula intabulandi megszerzését egyetlen hitelező sem tartja feleslegesnek.

A zálogbaadás fenti szabályainak szigorú megtartása úgy a hitelezőnek, mint az adósnak érdeke. Érdeke tehát az építető közületnek is, az építő vállalkozónak is. Zálogjogot mások is szerezhettek az építési anyagokon, azokat lefoglalhatják, végrehajtást, árverést vezethetnek rá s a későbbi foglaltatónak érdeke lesz bizonyítani, hogy az ingók elzálogosítása nem történt meg szabályszerűen. Az építő vállalat csődbe is juthat s a többi hitelezők nem fogják respektálni a közület

szerződéses zálogjogát — a kifizetett előlegeknek dacára sem — ha nincs bizonyítva az anyagok valóságos testi átadása és átvétele, tehát a zálogjog egyedül érvényes formaszertinti megszerzésének kétségbevonhatatlan ténye. De az építő vállalkozónak is érdeke az ingóságok szabályszerű átadása, az átadás-átvétel *tényének* közhitelű tanúsítása, a *kárveszély* áthárítása szempontjából. Ebből a szempontból fontos, hogy *mikor és hol* történt az átadás. Mert igaz ugyan, hogy a zálogbirtokos csupán a gondatlansága folytán előálló kárért felel, mindazonáltal adott esetben nagyon fontos lehet, hogy egy elemi csapás, vétlen károkozás által, avagy gondatlanságból előálló kár kit s milyen mértékben terhel.

Végül is vissza kell mennünk a Közzállítási Szabályzat fent hivatkozott rendelkezésére, mely *kifejezetten megkívánja, hogy az ingóságok zálogul való átadásánál és átvételénél közjegyzőnek kell jelen lenni, vagyis a közjegyzőnek nem az elismerés és elfogadás nyilatkozatát, hanem valósággal az átadásnak és átvételnek a tényét kell tanúsítani.* Ezt azért rendelte így a Közzállítási Szabályzat, hogy soha senki ne vonhassa kétségbe azt a tényt, hogy az ingóságok valóságos testi átadása és átvétele megtörtént, tehát az ingóságokon az előzetes kifizetéseket eszközlő közület szerződéses zálogjogot szerzett, amely minden későbbi foglaltatóval szemben neki kétségtelen elsőbbséget biztosít. Ne kicsinyeljük le azt a kis formalitást, hogy a *helyszínen, közjegyző előtt* történjék a zálogul lekötendő ingók átadása és átvétele. Ezt a kis formalitást az élő jog rendeli, a Közzállítási Szabályzat szigorúan megköveteli, mert ez a kis formalitás *létesítő tényeknek* közhitelű tanúsítása.

Hogy a „*formalitások*” törvényben előirt betartása mily nagy jelentőségű, elég ha a Házassági Törvénynek a házasság megkötésére vonatkozó „*formalitására*”, polgári tisztviselő előtt 2 tanu jelenlétében a házasságra lépést kijelentő egybehangzó száraz nyilatkozatára utalok, amit bizony szintén nem lehet pótolni azzal, hogy kir. közjegyző előtt kölcsönösen elismerik, hogy egymással házasságra léptek, vagy lépnek.

Az állam közegeinek, akik a közszállításokat, középítkezéseket ellenőrzik, *különös kötelességük* e formalitások betartásán szigorúan őrködni avégből, hogy az államot, illetve kö-

zületeket minden a jövőben érhető károsodástól megkímélik és az állam, illetve közületek részére a szerzett jogokról teljes bizonyító erejű és *valódi tényeket* tanúsító bizonyítékokat szerezzenek. *Érkesei Balogh János dr.* kiskunfélegyházi kir. közjegyzőhelyettes.

Örökösödési eljárási csendélet. Egyik bank bejelenti az illetékkiszabási hivatalnak, hogy tudomása szerint egyik ügyfele, akinek folyószámlán 1848 pengő, *illetve* 720 hollandi forint követelése van, elhalálozott. Az illetékkiszabási hivatal nem jön zavarba, hanem úgy az 1848 pengő, mint a 720 hollandi forint után kirója a 10 %-os örökösödési illetéket és pótlékot az „ismeretlen, idegennek vélelmezendő“ törvényes örökös ellen. A fizetési meghagyást egy általa, az illetékkiszabási hivatal által kinevezett ügygondok kezeihez kézbesíteti, aki a fizetési meghagyás ellen felebbezést ad be. A felebbezés következtében a II-od fokú hatóság a fizetési meghagyás hatálytalanításával az illeték összeg törlését rendeli el s egyben az iratokat átteni rendeli a kir. kincstári jogügyi igazgatósághoz. A jogügyi igazgatóság a járásbiróságnak bejelenti, hogy a fél állítólag elhalt „közelebbi adatok itt ismeretlenek“ s ez alapon kéri az örökösödési eljárás megindítását. A járásbiróság a haláleset felvétel kiállítását elrendeli s az iratokat kiadja az illetékes kir. közjegyzőnek. Történik mindez anélkül, hogy a folyószámla-tulajdonos ügyfélnek tényleges elhalálozása megfelelő okirattal igazolt volna. Ilyen jelentéktelen körülmény a megindított hivatalos gépezet mozgását nem akadályozhatja.

Községi jegyzők közjegyzői hatáskörben. Több alkalommal szóváltottuk már, hogy a községi jegyzők a magyar jogrend nagyobb dicsőségére nemcsak magánmunkálkodást folytatnak, de alkalomadtán minden feszélyezettség nélkül tesznek kirándulást a közjegyzői hatáskörbe is. Újabb dokumentum erre az alábbi magánokirat amelyen a jegyző a felek aláírását „szakszerűen“ hitelesíti:

„Nyilatkozat. Alulirott Lévai Lajos és ifj. Lévai István tisztaugi lakosok, mint néhai Lévai László, volt tisztaugi lakosnak testvérei ezennel kijelentjük és szükség esetén még esküvel is hajlandók vagyunk bizonyítani, hogy a Magyar Olasz Banktól annak idején a felesége Jóljárt Mária nevére és birtokára felvett 1000 dolláros kölcsönt közösen és azért vették fel, hogy a Jóljárt Imre féle szőlőt megvegyék. Ez a vétel ezen a pénzen tényleg létre is jött s a megvett ingatlan egyenlő arányban Lévai László és neje Jóljárt Mária nevére kebeleztetett be, tehát egész természetes, hogy ennek az adósságnak a fele része a néhai testvérük hagyatékát terhel, vagyis özvegye jogosan vétette fel azt a hagyatéki leltárba, mint terhet. Tisztaug 1935. április hó 19-én. Lévai

Lajos sk. ifj. Lévai István. Hogy ezt a nyilatkozatot Lévai Lajos és ifj. Lévai István általam személyesen ismert tisztaugi lakosok sajátkezűleg irták alá ezenel igazolom. Kmft. Gachal Sándor sk. főjegyző.“

Ezzel kapcsolatosan kell megemlékeznünk arról is, hogy az 1930. V. t. c. 2. §-ának olyan értelmezése mintha a társasági szerződésre az ügyvédeknek aláírás hitelesítést tanúsító záradékot kellene rávezetniök, nem helyt álló. A szerződést csupán és egyszerűen ellenjegyzéssel kell ellátniök.

Költségmegállapítási különlegesség. A gyulai kir. törvényszék Pkf. II. 2241/3/1935. sz. alatt a következő végzést hozta:

„Az első bíróság végzésének meg nem támadott részét nem érinti. Megtámadott részében pedig a közjegyzői díjnak a jegyzőkönyvi bélyeg és portó költségén felüli részét feloldja, az első bíróságot további eljárásra és újabb érdemi határozat hozatalára utasítja.

Indokok: A hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv alapján megállapítható az, hogy az örökösök a leltározás alkalmával megállapított értékeket kifogásolták. Megállapítható az is, hogy a megfelelő törvényes intézkedéseknek megfelelően a valóságos érték megállapítása iránt az eljárás folyamatban van.

A kir. közjegyző százalékos díjának alapját a hagyatéki vagyon cselekvő értéke képezi. Kétségtelen tehát, hogy mindaddig, míg az alapul szolgáló hagyatéki vagyon értéke jogerősen megállapítva nincsen, addig nincsen mód arra, hogy a közjegyző díja megállapítást nyerjen, mert hisz amennyiben a kifogásolt érték nem fog megállapíttatni, az esetben a közjegyző díját utólagosan, vagy leszállítani, vagy felemelni kellene, amely pedig az eljárást nehézkessé tenné.

Minthogy pedig ezen ügyben az érték megállapítási eljárás már folyamatban is van, a kir. törvényszék az első bíróság végzésének vonatkozó részét feloldotta, hogy a közjegyzői díjat, az alapul szolgáló hagyatéki vagyon értékének jogerős megállapítása után újból állapítsa meg.“

Ezzel szemben egyszerűen utalunk a 6800/1935. I. M. rendelet 1. § 3. bekezdésére, mely szerint a díjszámítás alapja a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak *leltári* értéke. Helyesen határozott tehát a hagyatéki bíróság, amikor a díjat a leltári érték alapján állapította meg. Ha az örökösök a leltári értékkel szemben kifogást emelnek, ezt a kérdést, ha magánjogi vonatkozásai nincsenek, csak az illetékkiszabási hatóság jogosult elbírálni. Ennek

a döntése azonban a közjegyzőt csak abban a vonatkozásban érinti, hogy ha az értékét a leltári értékelésnél magasabban állapítják meg, a díjkülönbözetet jogosult követelni. Azt a „külön megállapítási eljárást“, amelyre a törvényszék végzésében utal, a közjegyző semmi esetre sem köteles bevárni s díjai megállapítását a leltári érték alapul vétele mellett jogszerűen igényelheti. Akár illetékkiszabási ez a „külön eljárás“ s még kevésbé, ha a törvény rendes útján kell az értéket megállapítani, minden „nehézkesség“ sem menti fel a hagyatéki bíróságot azon törvényes kötelezettsége alól, hogy a közjegyző díjait megállapítsa.

Helyettesi alkalmazást keresek, kilenc évi fővárosi és vidéki gyakorlattal, német nyelv jogosítvánnyal, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezem. Igényeim szerények. *Dr. Horváth Jenő* Szentendre, Kossuth Lajos-u. 12.

Rendeletek :

80060/1935. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illeték, továbbá a fényűzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre történő átszámítása.

15700/1935. I. M. sz. A hites könyvvizsgálói képesítő vizsga egyes szabályainak módosítása.

4460/1935. M. E. sz. Az állami tisztviselők és egyéb alkalmazottak által a hivatalos kiküldetések alkalmával felszámítható illetmények szabályozása.

4490/1935. M. E. sz. A külfölddel való fizetési forgalom ellenőrzése és szabályozása tárgyában 4500/1931. M. E. sz. alatt kibocsátott rendelet újabb módosítása.

16100/1935. I. M. sz. A királyi közjegyzők személyi táblázata.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

„A jelzálogtörvény ismertetése“ címen *Urbán Zoltán dr.* székesfővárosi árvaszéki ülnök és *Harmathy Attila dr.* székesfővárosi árvaszéki segédfogalmazó igen szép és értékes könyvet írtak, mely amellet, hogy alkalmas vezérfonal a közismerten nehéz törvény útjain, különös figyelemmel van — s ebben a vonatkozásban új ösvényt vág — a gyámhatóságokra e törvénnyel kapcsolatban irányadó szempontokra. A könyv beszédes dokumentuma annak, hogy a szerzők „széleskörű tudásnak s folytonos nivón levés“-nek — ami *Csorna Kálmán dr.* székesfővárosi árvaszéki elnöknek a műhöz írt előszava szerint a gyámsági jog helyes alkalmazásának postulatuma — teljes mértékben birtokában vannak, illetve megfelelnek.

F. L. dr.

Jogállam. (XXXIV. évfolyam 5 és 6 egyesített füzet.) Ez a régi, előkelő nivójú szaklap legújabbban megjelent kettős számába első helyen Ruhmann Emil dr. kuriai elnöki tanácsos írt cikket Juhász Andor beszédeiről. Különböző szakjogi kérdéseket vitatnak meg ebben a számban Alföldy Dezső dr., Tóth László dr., Kartal Ignác dr., Balázs P. Elemér, Marx Dezső dr., Köházi Endre dr. és Hegedüs József dr. A Szemle és Irodalom rovatok változatosan érdekes közleményei adják e szám további tartalmát.

Magyar Jogi Szemle. (XVI. évfolyam, 6. szám.) E szám élén Oswald István dr., a kuria elnöke, az utód méltatja elődjének, Juhász Andornak az Országos Birói és Ügyészi Egyesület kiadásában megjelent beszédeit. Juhász Andor illusztris méltatója szerint közel félszázados birói működése alatt a magyar jog fejlődésnek állandó kutatója, gondos bírálója és kiváló irányítója volt. Király Ferenc dr. és Zsoldos Benő írtak még ebbe a számba értékes cikkeket. A Szemle és a többi állandó rovatokban szintén sok érdekes közleményt talál az olvasó. A legújabb joggyakorlatot a mellékletként megjelent külön füzetekben hozzák és kommentálják.

Notariatszeitung. (XXXVII. évfolyam, 6. szám.) Az 1935. április 17-iki új osztrák házassági törvény alapján házasságjogi kérdésekről értekezik e szám vezető helyén Salter dr. bécsi egyetemi magántanár. Folytatólag a közjegyzői gyakorlatot érintő jogi kérdésekről hoz még sok értékes cikket e szám, majd személyi híreket, felsőbbirói határozatokat és könyvszemlét. Egy érdekes hirdetést találunk e számban. Egy Bécsben elhalt örökhagyó végrendeletét keresik s kéri, hogy annak őrzője jelentkezzék. A sok levelezés és eljárás helyett célszerű volna ezt nálunk is meghonosítani, legalább is olyan esetekben, amikor a valószínűség amellet szól, hogy a végrendelet közjegyzői őrizetben van.

Polgári Jog. (XI. évfolyam, 6. szám.) Beck Salamon 25 éves ügyvédi működése alkalmából Szladits Károly dr. ünnepi beszédét közli első helyen e szám. Sorra következnek ezután Alföldy Ede, Liebmann Ernő dr., György Ernő dr., ifj. Szmertnik István dr. és Deutsch Maurus dr. cikkei. A Jogalkotás rovatban Kerpel-Fronius István dr. ismerteti az új jugoszláv telekkönyvi törvényt, amelynek 36. és 37. §-ai érdeklík különösen a magyar közjegyzői kart is. E §-ok szerint a bekebelezés és pedig úgy a jog feltétlen megszerzésére, mint feltétlen törlésére irányuló bekebelezés *kizárólag közokirat, vagy olyan magánokirat alapján történhetik, amelyen az aláírásokat bíróság, vagy közjegyző hitelesítette.* Annak a személynek aláírása hitesítendő, akinek jogát az ügylet korlátozza, megterheli, megszünteti vagy más személyre ruhazza át. A Joggyakorlat, Ügyvédség-Jogélet és Irodalom rovatok hoznak még ebben a számban sok érdekes közleményt.

Magyar Törvénykezés. (1935. év 12. és 13. szám) Pongrácz Jenő dr. eleven szerkesztésében megjelenő, a gyakorlati jogászság különleges érdekeit szolgáló szaklap a rendes beosztásának megfelelően első helyen a legújabb megjelent rendeletek teljes szövegét, majd a szokott áttekinthető formában a a magánjogi, családjogi, hiteljogi, munkajogi, bérleti, kártérítési, eljárási jogi, büntetőjogi, adó- és illetékjogi s végül társadalombiztosítási csoportosításban a legújabb birói gyakorlatot s végül a Forum és A szerkesztő postája rovatok érdekes közleményeit hozza.

Az Ügyvéd. (VII. évfolyam 5 szám.) Szegő Ferenc dr. szerkesztésében megjelenő ügyvéd gazdasági és társadalmi közlöny legújabb száma híven a lap programjához ügyvédi vonatkozású kérdésekről hoz ezuttal is sok tanulságos cikket és közleményt. A Kir. Közjegyzők Közlönye nyomán ez a szám is közöl egy jegyzői magánmunkálkodási műremeket.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők lapja. 15. évfolyam 5-6, egyesített szám.) A Gablonzban június 7—10-ig tartott 7-ik csehszlovákiai német jogászgyűlés alkalmából igen tartalmas számot adtak ki. A vezető helyen a jogász gyűlés tagjait üdvözlő cikket közölnek, majd több értékes cikket Miskar dr., Novak dr., Stuehel dr. és mások tollából. Személyi hírek és Irodalmi szemle vannak még e különlegesen értékes számban.

Illetékügyi Útmutató. A Magyar Törvénykezés kiadásában és Pongrácz Jenő dr. szerkesztésében most jelent meg az Illetékügyi útmutató újabb kiadása. Ez a kiadás nagyjában az első 1933. évi kiadás nyomdokain halad s mint ilyen a gyakorlati jogászság részére nagy szolgálatokat nyújtó kézikönyv. Az új kiadás is a Magyar Törvénykezés kiadóhivatalában (Budapest, VI., Vilmos császár-ut 31.) kapható s ára 2 pengő.

Illetékügyi Közlöny. (X. évfolyam, 6. szám.) Szegénységi jog a büntető bírósági eljárásban címen Ávedik Felix dr. a büntetőjárásbíróság elnöke írt szakszerű és értékes cikket. E szám a továbbiakban az állandó rovatok közleményeit s külön mellékletként az illetékügyi joggyakorlati füzetet hozza. Az itt közölt határozatok közül felemlítésre méltó a 240. számú jogegységi megállapodás, mely szerint a kiszabás útján készpénzben fizetendő illetékre a kincstári joga azon a napon nyílik meg, amelyen a tkvi hatóság a bejegyzés foganatosítását elrendelő végzést meghozza.

Joggyakorlat.

Magánjog.

55. *Joghatályos-e az ideiglenes tartásról való lemondás.* E közlöny múlt számában Tóth György dr. kuriai bírónak a Magyar Jogi Szemle 5. számában a fenti kérdésről írott cikkéhez fűztünk szerény megjegyzéseket. A kérdés felszínre vetődésének alapját képező 5588 1934. számú kuriai ítéletet, mivel az a közjegyzői gyakorlattal elég szorosán összefügg, az alábbiakban egész terjedelmében közöljük:

A házasság, bár a házasulandók házasságkötésében jelentkező egyező akaratkijelentése útján jön létre, a benne rejlő erkölcsi vonatkozásoknál fogva nem pusztán jogi értelemben vett szerződéses viszony s épen ezért a házasságkötő s illetve a házastársak úgy a házasság, mint a házasságból eredő jogok felett szabadon és korlátlanul nem rendelkezhetnek.

Az érvényesen létrejött házasságnak egyaránt erkölcsi és jogi folyománya a férj tartási kötelessége is, amely a H. T. rendszerében a házasság jogi fennállása alatt a közös háztartásban természetben járó tartáson kívül kére-

lemre ideiglenes intézkedéssel biztosítható vagy a házasság felbontásával kapcsolatban végleges nőtartásként jár a feleségnek.

Az 1894:XXXI. t. c. a végleges nőtartásról a házasság megszűnésével kapcsolatban a 90—93. §-okban, míg a házassági bontóper keretében a nőtartás iránt tehető ideiglenes intézkedésről a 102. §-ban külön rendelkezik.

A birói gyakorlat kifejlesztette az ideiglenes nőtartásnak a bontóper keretén kívül a járásbíróság előtt való érvényesíthetőségét is, azonban ez a tartás is — a vétkekesség kérdésével kapcsolatban — a férjnek a házasságból folyó tartási kötelezettségén nyugszik, tehát ennek a tartásnak is az anyagi jogi tartalma azonos a H. T. 102. §-ban szabályozott tartással.

A házassági törvény rendelkezéseinek a tartásra vonatkozó rendszerbeli elválasztása okszerű következménye annak, az elvi elhatározásnak, hogy a házasság jogi fennállásának idejére, a már előre bocsátott alapelv folyománycént, a házasulandók, vagy a házastársak az ideiglenes tartást kizáró szerződést nem köthetnek: ügyleti rendelkezésként a feleség az őt illető tartásról a férje javára le nem mondhat.

Ezzel szemben a házasság felbontása esetére a H. T. 92. §-a megengedi, hogy: a tartásra nézve a házastársak szabadon egyezkedhetnek és a nő le is mondhat róla.

A kir. Kuria ezuttal nem bocsátkozik annak részletesebb kifejtésébe, hogy a nő a végleges tartásról minő előzmények folytán és mikor mondhat le joghatályosan, csak azt kívánja élesen szembeállítani, hogy a végleges nőtartásra vonatkozó és a H. T. 92. §-ában foglalt ez a rendelkezés, mint kivétel, joghasonyszerűség alapján a H. T. 102. §-ban megszabott ideiglenes rendelkezésre ki nem terjeszthető.

A törvény idevonatkozó indokolása világosan ki is emeli az elvi eltérést ekként: Habár az a szabály, hogy a felek vagyoni jogi igényeikről szabadon rendelkezhetnek, már az általános jogelvekből következik, azt a vétkes nő tartási igényére nézve különösen a joglemondás tekintetében azért volt célszerű külön kiemelni, mert a családi köteleken alapuló törvényes tartási köteleességekre és jogokra nézve a felek szabad rendelkezése korlátozva van, így pl. a... házasságban élő hitvestárs tartásáról a... a férj javára le nem mondhat.

A házassági életközösségnek megszűntével azonban az arra alapított jogszabályoknak a változott viszonyoknak megfelelő módosítása teljesen igazolt annál is inkább, mert a vétkes férjnek vétkes nejével szemben fennálló tartási köteleességébe az alimentationális szempontokon kívül belejátszik a kártérítési elem is, mi már magában is indokolja, hogy a tartásra nézve a feleknek korlátlan rendelkezési jog biztosíttassék.

Emez elvi elhatározás folytán a m. kir. Kuriának az a jogi álláspontja, hogy a házastársak és jegyesek egymás között, vagy egymás irányában minden oly jogügyletet létesíthetnek, amely mások között meg van engedve és a házasság természetével nem ellenkezik. Ebből folyólag a házasság megkötése előtt a jegyesek és a házasság megkötése után a házastársak a tartás kérdését is szabadon szabályozhatják, amennyiben ez a szabályozás a házasság természetével és a házassági jogviszonyból folyó s a felek rendelkezését kizáró szabályokkal ellentétben nincs, vagyis a jegyesek és a házastársak között keletkezett szerződéseknek a tartásra vonatkozó rendelkezései mindig vitássá tehetőek,

ha azok az előbb említett általános házassági jogszabályokkal összhangban nincsenek.

Az adott esetben a felebbezési bíróság tényként állapította meg, hogy a peres felek a házasság megkötését (1932. évi január 21.) megelőzően 1932. évi január hó 19-én létesített „házassági szerződés“ 4 pontjával kapcsolatos 5 pontjában ekként rendelkeztek: „azon esetre, ha leendő házastársak között a tényleges házassági életközösség bármely okból, bármelyik fél hibájából és bármikor megszakíthatnák s így a különélés következne be, vagy ha bármelyik házastárs a bírósághoz keresetet nyújtana be a házasság felbontása iránt s a házasság bármelyik házastárs vétkesnek nyilvánítása mellett bármely okból és bármelyik hibájából jogerős birói ítélettel felbontatnék, N. N. kötelezően kijelenti, hogy leendő férje ellen sem ideiglenes, sem végleges nőtartást, sem más vagyoni jogi igényt támasztani nem jogosult s erről már most kifejezetten lemond.“

A felebbezési bíróság a felek vitájában azt a jogi álláspontot foglalta el, hogy e fenti szerződés kikötését nemcsak az a körülmény teszi érvénytelenné, hogy a fent tárgyalt jogszabályok szerint a családjogi tartási igényről a jövőre szóló hatállyal lemondani nem lehet, hanem a jelzett kikötést a házasság erkölcsi céljain kívül a jó erkölcsökbe ütközőnek is találta.

Ehhez képest tényként állapította meg, hogy a peresfelek között a házassági életközösség 1934. évi március hó 1-vel akként szakadt meg, hogy az alperes a felperest a D. alatti levél tartalma szerint a közös lakásból elküldte és a per rendjén kijelentette, hogy nem kívánja bizonyítás tárgyává tenni, hogy a felperest a jelzett levéllel jogos okból küldte volna el s e tényállás alapján az alperest a vétkes felperes javára nőtartásban marasztalta.

Az alperes e döntést azon az alapon támadja, hogy felebbezési bíróság a magyar magánjogi tervezet hatása alatt döntött, holott a ma érvényes H. T. 92. §-a értelmében a tartásról való lemondás hatályosan kiköthető s ez a lemondás nincs kizárva az ideiglenes nőtartásra nézve sem.

De jogszabálysértést panaszol az alperes amiatt is, hogy a felebbezési bíróság figyelmen kívül hagyta a peres felek házasságának speciális körülményeit. Eszerint ő a házasságkötéskor özvegy ember volt s felnőtt gyermekei vannak. Ezek egyike nőül vette a felperes leányát s épen ezek proponálták neki a felperessel való házasságkötést. Ily körülmények között a kérdéses kikötéssel a család békéjét és gyermekeinek nyugalma kívánta biztosítani, amit az erre vonatkozó előzetes tanácskozások bizonyításával igazolni is akart, de a felebbezési bíróság a bizonyításfelvételt jogszabálysértéssel mellőzte.

E támadásokat a m. kir. Kuria nem találta helytállóknak.

A ténymegállapítás szempontjából a felebbezési bíróság nem sértett eljárási jogszabályt azzal, hogy a házassági szerződés létrejöttét megelőző megbeszélésekre és megfontolásokra a bizonyításfelvételt mellőzte, mert a házasság a H. T. 39. §-a értelmében, bármily előzmények között jött is létre, semmiféle előzetes megbeszélésen nyugvó feltételhez nem köthető s annak létrejöttét csak a házassági törvény rendelkezései értelmében egyénenként való megkülönböztetés nélkül lehet elbírálni.

Nem helytálló továbbá az alperesnek a H. T. 92. §-ával kapcsolatos okfejtése sem, mert a m. kir. Kuria előrebocsátott jogi álláspontja szerint a házasság megkötése előtt sem az ideiglenes, sem végleges nőtartásról lemondani nem lehet, tehát a felebbezési bíróság a ma érvényes anyagi jogot — a

magyar magánjogi tervezet idevonatkozó rendelkezésének hatása nélkül — helyesen alkalmazta, amidőn a házasság jogi fennállása idejére a fennforgó tényállás alapján az alperes nőtartási kötelezettségét megállapította.

Nem helytálló az alperesnek az az érvelése sem, hogy a jelzett közokirat érvénytelenítése előtt a felperes az okirat érvényessége folytán ideiglenes tartás iránti igényt nem érvényesíthetne, mert a bíróság, a kérdéses okiratnak a tartásra vonatkozó részét előkérdésként elbírálhatja.

A felebbezési bíróság ténymegállapítása szerint az alperes vendéglő, kávéház és szálloda tulajdonosa, amelyet a felszereléssel együtt évi 1200 aranypengőért adott a fiának bérbe, de őt terhelik az adók fizetése és az épület jó karban tartása.

Az alperes a szálloda épületében kap lakást és teljes ellátást.

Van továbbá az alperesnek egy 800 négyszögöl területű szőlője két szobás hajlékkal.

Az alperes ily vagyoni és jövedelmi viszonyai között nem sérelmezheti sikeresen, hogy a felebbezési bíróság a vagyontalan felperesnek havi 140 pengő tartásdíjat ítelt meg, mivel ez az összeg az alperes társadalmi helyzetéhez és jövedelmi viszonyaihoz képest a felperes lakására, fűtésére, világításra, élelmezésre és ruházkodásra csak szerény igények mellett mondható elégnék.

Ezt az összeget is a felebbezési bíróság csak 1934. évi októbertől számítandólag ítélte meg, bár a gyakorlat a kereset beadásától számítva szokta a tartásdíjat megítélni, ami az adott esetben 1934. évi május 24-re esik.

Sőt a kereset beadásától visszafelé számítva 6 hónapra is a gyakorlat szerint a bíróság a késedelmezés igazolása nélkül is megítéli a keresetbe vett tartás helyesnek talált összegét. Ekként az alperesre nézve nem lehet sérelmes, hogy a bíróság az életközösség megszakadásától (1934. III. 1., 1934. évi szeptember hó 30-ig) 50 pengőre mérsékelt összegben az alperes részére a tartásdíjat megállapította.

Az alperesnek az a panasza, hogy a most 50 éves felperes, aki a szakmájában igen elsőrangú munkaerő, igen könnyen találhatna jól jövedelmező alkalmazást s ekként a tartásra reá nem szorulna, vagy annak összegét jelentékenyen csökkentené, nem helytálló, mert bár a mai gazdasági viszonyok között, amennyiben a családi viszonyok úgy kívánják, a nő is köteles önállóan keresni, de a peres felek viszonyában a felperes nem utasítható a saját fenntartása céljából szolgálat vállalására, mert az alperes jövedelméből a megítélt tartásdíj minden megterhelés nélkül nyújtható.

Mindezekre tekintettel az alperes alaptalan felülvizsgálati kérelmével elutasítandó volt. (K. P. III. 5558/1934.)

56. Örökhagyó végrendeletben *hagyományok biztosításának* módjaként azt állapította meg, hogy megfelelő összegű állami járadékpapírok helyezendők letétbe. Örökhagyó ennek a rendelkezésnek megtételénél nyilván abban a feltevésben volt, hogy ezek a papírok értékállandóságuknál fogva leginkább alkalmasak biztosítás céljaira. Ez a feltevés azonban tévesnek bizonyulván, a bíróság kötelezte az örökösöket a végrendelettől eltérően, azonban örökhagyó intenciójának megfelelő biztosíték nyújtására. (K. P. I. 2671/1934.)

57. Szóbeli végrendelet érvényességéhez az, hogy végrendeleti tanuként külön erre a célra felkért személyek működjenek közre, nem kívántatik meg s így annak a kérdésnek, hogy a négy végrendeleti tanu milyen célból kereste fel örökhagyót, jelentősége nincs. (K. P. I. 2170/1934.)

58. Az örökösödési szerződés nem korlátozza ugyan az örökhagyót abban, hogy vagyonáról élők között szabadon rendelkez-hessék. Abban az esetben azonban, ha ez a szerződés az örökösödés kijátszása céljából vagy enélkül is ingyenesen történt, a szerződéses örökös azt, amit az örökhagyó az ő sérelmével juttatott másnak, rosszhiszeműség esetén teljes egészében, e nélkül pedig az alaptalan gazdagodás erejéig visszakövetelheti. (K. P. I. 3762/1934.)

59. Ha a férj az egész vagyont még életében harmadik személyre ingyenesen átruházta és így hagyaték nem maradt, az az özvegynek arra van igénye, hogy az ajándékozott vagyon értéke erejéig az őt illető haszonélvezet egyenértékének pénzbeli szolgáltatását követelhesse. Ha azonban a megajándékozott egyszersmind leszármazó is, tekintettel kell lenni arra is, hogy az özvegyi jog a köteles részt csak annyiban terhelheti, amennyiben erre szükség van az özvegy illő tartásának kielégítése végett, továbbá arra is, hogy a leszármazót abban az esetben is, ha az örökhagyó vagyona-hoz ajándékozás útján jutott, megilleti az a jog, hogy az özvegyi jog korlátozását köteles részének mentesítésén túlmenően az özvegy illő tartásának mértékéig kérje. (K. P. I. 3865/1934.)

60. Az örökhagyó végrendelete nem foglal magában olyan rendelkezést, amely a felperest a neki szánt részesítés elvesztésének a terhe alatt eltiltaná a végrendeletnek, vagy a végrendelet egyes rendelkezéseinek a megtámadásától (*clausula cassatoria*). Ennek következtében az a körülmény, hogy a felperes a végrendeletben neki szánt juttatást elfogadta, még azt sem zárja ki, hogy felperes a végrendeletben kinevezett többi örökössel szemben érvényesít-hesse a közszerzeményi igényét és hogy ezen a címen az örök-hagyó vagyonából a végrendeletben neki szánt juttatáson túlmenő részesedést követelhesse. (K. P. I. 3537/1934.)

61. Az eladott ingatlan telekkönyvi elkülönítése iránt szerző-désileg vállalt kötelezettségét, amennyiben az eladó nem teljesíti az eljárásnak nem a szerződés érvénytelensége, hanem csak hatály-talansága lehet jogi folyománya, vagyis az anyagi jog értelmében a vevő a vonatkozó feltételek fennforgása esetén csak az érvénye-sen létrejött szerződés hatálytalanságát, felbonthatását követelheti, amely esetben azonban rendszerint szintén az eredeti állapot visz-szaállításának van helye. (K. P. V. 5057/1934.)

Szerkesztői üzenetek.

c. A haláleset felvételi ív szerint a törvényi öröklésre hivatott gyermekek mellett méhmagzat is van.

A közjegyző azon eljárása, hogy a tárgyalást nyomban ki-tűzvé a jegyzőkönyvet akként készíti el, hogy az örökösök fel-sorolásában üresen hagyja a születendő keresztnevét, így:

„1. kiskorú Deák Antal,

2. kiskorú Deák Ilona és

3. kiskorú Deák , az örökhagyó gyermekei . . .“

s így küldi azt jóváhagyás végett az árvaszékhez be, — nem a mi lapunk, hanem egy majdan meginduló jogi élclap hasábjaira tar-toznék.

Ha ez igazán előfordult volna, kíváncsiak lennénk, mit tesz az ily közjegyző a továbbiakban: így küldi tovább az iratokat a hagyatéki bírósághoz (amely ily (!) telekkönyvi bejegyzés iránt keresi meg a telekkönyvi hatóságot), vagy gyámhatósági jóváhagyás (!?) után heverteti az iratokat s bejelentvén, hogy megszületett a méhmagzat, egyszerűen beírja (?) a keresztnevet, vagy a gyámha-tóságilag jóváhagyott jegyzőkönyv ezirányú pótlása végett póttár-gyalást tart-e, stb.

Meg kell maradni a régi — Telmann Sándor közkézen forgó könyvében (136. o.) is kifejezett — helyes álláspont mellett, hogy t. i. el kell napolni a tárgyalást a méhmagzat megszületéséig s az öröklési jogot a születés folytán tisztázódott helyzet szerint meg-állapítani. Semmiféle szempont nem szól amellett, hogy ne ez az eljárás követtessék. Ha csak nem az, hogy így az illető talán hama-rabb jut a költségeihez.

— y. Nekünk is feltűnt, hogy ott a pályázati hirdetményt rendszeresen *háromszor* tétetik közzé. Az 1925. évi VI. t. c. 50. §-a pedig világosan úgy rendelkezik, hogy „hivatalos hirdetményt a Budapesti Közlönyben, vagy más időszakos lapban általában *egy-szer* kell közzétenni akkor is, ha jogszabály többszöri közzétételt rendel.“

i. Az 1876: XIV. t. c. 24. §-ában előírt teendők elvégzése a birói gyakorlat szerint a végrendelet *érvényességi* kelléke. Ha tehát a kir. közjegyző a végrendeletnek borítékba zárását, a zsi-nórnak a borítékon való keresztülhúzását, s annak a jegyzőkönyv-höz való pecsételését elmulasztotta, a végrendelet érvénytelen (4351/1898); csak az nem érinti a végrendelet érvényességét (egyéb-

ként mulasztás ez is), ha a közjegyző a borítékban levő végrendeletet a borítékkal együtt nem fűzte át s a zsinórt nem pecsételte a borítékhoz — feltéve, hogy a végrendelet azonossága e hiány ellenére is kétségtelen (1807/1910. M. L. IV. 116). —

Elemi szabály, hogy közös végrendelet érvényességének előfeltétele, hogy a végrendeletek közt a végrendelet tételekor házassági kapcsolatot álljon fenn. Ez előfeltétel hiánya az egész közös végrendelet semmisségét vonja maga után. Ha azonban a közös végrendeletnek címzett okirat belső tartalma szerint öröklési szerződés (melynél tudvalevőleg az előbb említett előfeltétel már nem követelmény), a címzés csupán — elég súlyos — szépséghiba, de érvénytelenséget nem eredményez, mert a jogügyletek nem a címzésük, hanem belső tartalmuk szerint bírálendók el, illetve minősítendők. —

Egyik házastárs halála után a közös végrendelet kihirdetendő s nem kerülhet arra sor, hogy a másik (túlélő) házastárs azt közjegyzőnél letétbe helyezze, mert az öe. 29. §-a szerint kihirdetés után az eredeti a járásbíróóság őrizetében marad, de ha mégis előfordulhatna ily letétbe-helyezés, az a dolog természete szerint csak az 1874. évi XXXV. t. c. 106. §-a szerint, de egyáltalában nem az 1876. XIV. t. c. 23. §-a szerint eszközölhető.

t. r. Mi, akik az embereket csak aszerint aestimáljuk, ki mennyire correct és ki mennyit tud, csak mosolyogni tudunk és ajánljuk az ilyként való elintézését a szóvátett „ügy“-nek, hogy t. i. bizonyos összejövetelen a bizonyos címmel bíró kartársak — külön asztalnál ülnek.

L. Az a nézetünk, hogy nem kell pápábbnak lenni a pápánál.

A 22059/1898. I. M. sz. rendelet maga is elismerte, hogy az 1874: XXXV. t. c. nem tartalmaz rendelkezést afelől, hogy az írás milyen anyagból készült írószerezettel eszközöltessék s kifejezetten nem tiltja még az írónnal (annál kevésbbé az írógéppel) való írást sem s e rendelet csak azt mondja: alaposan lehet tartani attól, hogy „bíróóság az írógéppel felvett közjegyzői okiratot nem fogja hitelesnek elismerni.“

Újabban az 1084/1934. I. M. sz. rendelet (I. közlöny 1934. évf. 292—293. o.) megállapítva, hogy a mai műszaki és vegyipari fejlettség mellett ma már felügyeleti szempontból nem kifogásolható, ha a közjegyzők ügyvitelében bizonyos korlátok közt a gépirás is alkalmazáshoz jut — akként rendelkezik, hogy semmi esetre sem alkalmazható gépirás az 1886: VII. t. c. 20. § a) („okirat felvétele“

— sui generis közjegyzői okirat — 1874. XXXV. t. c. VI. fejezete) és b) (végrendeletek felvétele 1874. XXXV. t. c. VII. fejezete); pontjai alá eső ténykedések körül; az 1886. VII. t. c. 20. §-ának többi pontja alá eső teendők körén belül — így különösen a tanusítványok (20. § c) pont körül is — az írógép használata tehát szabad.

E tekintetben u. i. a rendelet csak azt a követelményt szabja, hogy a betűk a papirosról nyom nélkül eltávolíthatók ne legyenek; minthogy pedig közönségesen tudott dolog, hogy az eltávolítás (radirozás) közönséges vizsgálattal (világosság felé tartás) is, de szakszerű vizsgálattal okvetetlenül felfedezhető nyomot hagy, semmi akadálya sincs annak, hogy az 1886: VII. t. c. 20. § c) pontja alá eső tanusítványokat (1874: XXXV. t. c. VIII. fejezete: másolat-, fordítás-hitelesítések, névalírás hitelesítési jegyzőkönyvek, ily hitelesítési záradékok, váltó óvások stb. és egyéb — p. o. különélési — tanusítványok), valamint a hagyatéki eljárások (86: VII. t. c. 20. § e) pont) körül stb. írógép ne használtathassék.

Közbevetőleg: a Közlönyünk jelzett helyén mondottak látszólag ellentétesek az itt elmondottakkal, látszólag: mert ha az eltávolítás észlelhetősége úgy is van, mint fentebb mondtuk, ezen túlmenőleg, fölös óvatosságból még az iránt is érdeklődtünk, vajjon van-e olyan festékszalg is, mely az eltávolítást nemcsak nyom nélkül, de teljességgel kizárja.

Az említett 1934-es rendelet előtt is a gyakorlat soha senki által nem kifogásoltan azt az álláspontot tette általánosan a magáévá, hogy sui generis közjegyzői okiratokon s a hiteles kiadványokon kívül — melyek kézzel, vagy litografikus (nyomtatási) úton készíthetők, (a litografikus úton előállított irományoknál ugyanis nem az ily iromány, hanem annak a matricája készül rendszerint géppel) — minden egyéb, a közjegyzői ügyvitel körébe eső iromány (tanusítványok, másolat, aláírás-hitelesítési záradékok, óvások, hagyaték tárgyalási jkvek stb.) írógéppel írhatók s ezt a gyakorlatot sanctionálta az említett 1934-es rendelet. Azzal tehát, hogy aláírás-hitelesítési jegyzőkönyv, házassági különélési tanusítvány, illetve a vonatkozó jegyzőkönyv írógéppel íratott, sem az 1886: VII. t. c. 44. §-a szerinti „kisebb mulasztás, vagy rendetlenség“, még kevésbbé fegyelmi vétség (1886: VII. t. c. 42. § 1. p. — az 1874. évi XXXV. t. c. és 1886: VII. t. c. intézkedéseinek, avagy a hivatallal járó kötelességek szándékos, vagy vétkes megszegése (?) — 2. p. a közjegyzői állás vagy kar tekintélyének sértése (?) —) tényálladéka semmiképpen meg nem állapítható, következésképpen téves az a kamarai, illetve fegyelmi bíró-

sági álláspont, mely szerint e tényállásból kifolyólag a kamara fegyelmi vétség fennforgását állapította meg, illetve a fegyelmi bíróság vád alá helyezési határozatot hozott.

Ezzel a merőben téves és helytelen állásponttal szemben állást kellett foglalnunk, mert: ily álláspont mellett nemcsak aláírás-hitelesítési jzkvet, de egy másolat-hitelesítési záradékot, egy hagyatéktárgyalási jegyzőkönyvet sem lehetne — fegyelmi veszélye nélkül — írógéppel íratni s ez álláspont érvényesülése mellett igen sok közjegyző ellen lehetne fegyelmi eljárást indítani.

F. Gy. „Az osztálykivonatok és külön jegyzőkönyvek“ cikk felett az előző számban úgy az egyes kartársak, mint a mi részünkről az álláspontokat leszögeztük. Újabb viszon-válaszok közlését indokoltnak nem találjuk.

Ö. L. Az a megjegyzés, hogy a közjegyző talán mégsem készíthet vázrajzot a 3834/1888. I. M. E. rendelet azon rendelkezéseiben alapszik, mely szerint a vázrajz a kataszteri térkép léptéke alapján állítandó ki, azon a feldarabolt birtokrészlet és a feldarabolás következtében keletkezett új részletek teljes alakja, összes határvonalai feltüntetendők s ha az új részletek oly kicsinyek, hogy azok a kataszteri térkép léptékének alkalmazása mellett nehezen tüntethetők ki, a vázrajz a kataszteri lépték többszöröse szerint készítenendő. Ezek és egyéb rendelkezések a vázrajz készítésénél határozott szaktudást igényelnek. Ha ezt valaki külön elsajátította, nem tiltott dolog, hogy jogász létére vázrajzot is készítsen. Mindenesetre helyesebb azonban a vázrajz elkészítését a szakemberek, a mérnökök kezében hagyni, még ott is, amely esetre a fenti rendelet nem vonatkozik, ahol nem betétek, hanem tjkvekről van szó.

Az 1874: XXXV. t. c. 55. §-ának azon rendelkezése tekintetében, mely szerint a közjegyző jogosítva van a hatóságokhoz általában, a bíróságokhoz pedig nem peres ügyekben beadványokat intézni: sok vonatkozásban nincsen egységesen kialakult álláspont. Azt kétségtelennek tartjuk, hogy a „beadvány“ szó szorosán nem magyarázható s úgy az alapbeadványok, mint a pótkérések s esetleges jogorvoslati beadványokra is kiterjed. Ezzel össze nem egyező álláspont a hivatkozott törvényszakasz intenciójával ellentétes. Való, hogy a közigazgatási bíróság egy esetben, miről könyvében Berzsenyi is említést tesz, nem fogadta el a közjegyző, mint meghatalmazott által beadott panaszt. Tudunk azonban olyan más esetről, amikor ugyancsak a közigazgatási bíróság közjegyzői képviselő útján beadott panasz következtében az ügyel érdemben foglalkozott.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el (Budapest, VI., Andrássy-ut 50. kir. közjegyzői iroda)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.